

De Hollandsche Molen

Vereniging tot behoud van molens in Nederland

Bestuursverslag en samengevoegde jaarrekening 2018

De Hollandsche Molen

Inhoud

Bestuursverslag 2018.....	4
Samengevoegde balans per 31 december 2018.....	21
Samengevoegde staat van baten en lasten.....	22
Kasstroomoverzicht.....	23
Toelichting behorende tot de samengevoegde jaarrekening.....	24
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling.....	25
Toelichting op de balans.....	28
1. Vaste activa.....	28
2. Voorraden.....	30
3. Vorderingen.....	30
4. Effecten.....	31
5. Liquide middelen.....	32
6. Reserves.....	32
7. Fondsen.....	34
8. Langlopende schulden.....	36
9. Kortlopende schulden.....	36
Toelichting samengevoegde staat van baten en lasten.....	39
11. Baten particulieren.....	40
12. Baten bedrijven.....	40
13. Baten van Loterijorganisaties.....	41
14. Baten van overheden.....	41
15. Baten van andere organisaties zonder winststreven.....	42
16. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten.....	43
21. Draagvlakverbreding.....	45
22. Belangenbehartiging.....	46
23. Advisering.....	46
24. Fondsen t.b.v. derden.....	47
25. Eigen molens.....	50
26. Wervingskosten.....	51
27. Kosten beheer en administratie.....	51
30. Saldo Financiële Baten en Lasten.....	52
40. Salarissen en sociale lasten.....	53
41. Pensioenlasten.....	54
42. Overige personeelskosten.....	54
43. Huisvestingskosten.....	55
44. Kantoorkosten.....	55
45. Overige algemene kosten.....	55
Bijlagen.....	56
A. Samenstelling bestuur en nevenfuncties.....	56

B. Samenstelling bureau	58
C. Samenstelling molenadviesraad en commissies	59
D. Overzicht van molens en bijbehorend onroerend goed.....	62
E. Effectenportefeuille	63
F. Overzicht van baten en lasten m.b.t. het onderhoud van de eigen molens en bijbehorend onroerend goed over 2018	64
G. Overzicht van baten uit nalatenschappen.....	65
H. Verantwoordingsverklaring.....	66
I. Jaarplan en begroting 2019	72
J. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	95

Bestuursverslag 2018

Inleiding

Het belangrijkste succes voor De Hollandsche Molen dat in 2018 werd bereikt is het extra bedrag van 3,5 miljoen euro dat minister Van Engelshoven van OC&W beschikbaar stelde voor het molenbehoud de komende jaren. Dit bedrag kwam terecht in het Molenfonds van de vereniging. Met een deel van dit geld zijn inmiddels elf restauraties begonnen. In het Molenfonds zaten al bijdragen van particuliere fondsen, zoals de BankGiro Loterij. Doordat nu ook de rijksbijdrage in het Molenfonds is gestort, krijgen moleneigenaren voor de financiering van met name groot onderhoud en restauraties te maken met één loket. Een voor de erfgoedsector unieke privaat-publieke samenwerking.

Opnieuw werd een record aantal stemmen uitgebracht in de stemmaand september bij de BankGiro Molenprijs.

Een ander record sneuvelde tijdens Nationale Molendag. Nog nooit eerder bezochten zoveel mensen een molen in het tweede weekend van mei. Het evenement werd geopend door minister Ingrid van Engelshoven.

Prinses Beatrix, de beschermvrouwe van de vereniging, stelde op 9 juni de gerestaureerde Molen van de Polder Buitenweg in Oud-Zuilen officieel in bedrijf.

Belangrijke restauraties die in het verslagjaar werden afgerond waren die van de Twiskemolen in Landsmeer, De Ooievaar in Terwolde, De Snip in It Heidenskip en De Kroon in Arnhem. In Nauerna werd de herbouwde hennepklopper De Paauw officieel in bedrijf gesteld.

I. Draagvlakverbreding

Nationale Molendag

Nationale Molendag viel dit jaar op 12 en/of 13 mei en werd voor de 46ste keer georganiseerd. Naar aanleiding van de inschrijving van het molenaarsambacht op de Representatieve Lijst van Immaterieel Erfgoed van de Mensheid van UNESCO was dit jaar het thema 'Ontmoet de molenaar!'.

Voor de kinderen lag er het Molen-Ontdekboekje op de molen. De opening van het feestelijke evenement werd verricht door minister Van Engelshoven op molen De Walvisch in Schiedam.

In 2018 konden in totaal 705 molens bezocht worden. In 2017 waren dit er 695. Dat betekent een kleine stijging (1,4%) ten opzichte van vorig jaar. De molens trokken ruim 125.000 bezoekers, een record (in 2017 waren dit 90.000 bezoekers). Mede dankzij het prachtige weer en de vele enthousiaste vrijwilligers kan worden gesproken van een zeer geslaagde Nationale Molendag 2018. De **communicatie** was in deze editie met name gericht op het enthousiasmeren van ouders met schoolgaande kinderen. Om dat te realiseren is nog meer dan vorig jaar ingezet op Facebook en

Instagram. Tevens werd gepubliceerd in **digitale nieuwsbrieven** voor deze doelgroep. In totaal zijn via deze middelen iets meer dan 1 miljoen mensen bereikt.

Het speciaal gemaakte **regiospotje** is 536 keer te horen geweest op de regionale radio. Voorts werden er interviews gegeven aan onder andere Radio 5, WNL op zaterdag en Omroep Zeeland en diverse regionale stations. Op TV is er aandacht geweest voor Nationale Molendag bij RTL 5uur Live, Goedemorgen Nederland (WNL) alsook het NOS Journaal.

Er is getest op diverse plaatsen met borden langs de weg en het verspreiden van posters in onder andere boekhandels, theaters, filmhuizen, concertzalen, galeries, musea, kunstuitlen maar ook horeca, passende restaurants, grand cafés, koffiezaakjes, etc.

In 2018 is er rond Nationale Molendag beduidend meer pers aandacht geweest van de geschreven media. Zo plaatste de ANWB-Kampioen (bereik 3 miljoen) in het aprilnummer een vijfpagina groot artikel. Daarnaast is er 329 keer melding gemaakt in de landelijke, regionale en lokale kranten.

Educatie

De Molenmaatjes zijn de basis van de educatieve lijn van De Hollandsche Molen. Steeds meer van onze materialen zijn in 2018 in deze vorm gegoten.

Ieder kind naar de molen

Het project 'Ieder kind naar de molen' heeft tot doel dat ieder kind in de basisschoolleeftijd een keer een molen bezoekt. De vereniging richt zich met name op basisscholen en biedt lespakketten aan voor in de klas en voor op de molen.

Een eigentijdse toevoeging in het verslagjaar is een animatie waarmee kinderen op de computer of op het digibord kunnen leren hoe een molengang werkt. Hiermee wordt ook duidelijk gemaakt hoe molens een polder droog malen.

Nieuw in 2018 zijn de bouwplaten van de ronde stenen grondzeiler en de watermolen.

Molenprijs

De BankGiro Loterij Molenprijs werd dit jaar voor de achtste keer georganiseerd. Omdat De Hollandsche Molen in 2018 95 jaar bestond was de hoofdprijs dit jaar verhoogd van € 50.000,- naar € 95.000,- . De overige projecten ontvingen het aantal uitgebrachte stemmen in euro's. De stemperiode was de maand september.

De jury selecteerde vijf kandidaten:

1. De Korenmolen van Oostvoorne, Oostvoorne (Zuid-Holland)
2. Molen No.3 van de Molenviergang in Aarlanderveen (Zuid-Holland)
3. De Hoop in Oldebroek (Gelderland)
4. De Meule van Wassens in Zuidwolde (Drenthe)
5. De Lastdrager in Hoogwoud (Noord-Holland)

In 2018 zijn er 25% meer stemmen geworven ten opzichte van 2017 (38.260 tegenover 30.637 stemmen). De Lastdrager ging met de hoofdprijs van € 95.000,- naar huis. Met dit geld gaat eigenaar Stichting De Westfriese Molens de maalinrichting van de molen weer terugbrengen.

De tweede plaats was voor De Meule van Wassens. Zij kregen € 8.954,- voor het realiseren van een zorgmolen. Molen No. 3 van de molenviergang in Aarlanderveen kreeg 8.277 stemmen en daarmee € 8.277 voor nieuwe roeden. De Korenmolen van Oostvoorne kreeg € 7.583,- als bijdrage voor het nieuw te ontwikkelen museum met bezoekerscentrum. Molen De Hoop kreeg € 4.370 voor het terugbrengen van het olieslagwerk in de molen. Dan kan de molen weer malen, pellen en olie slaan.

Molenfeest

5 oktober 2018 was er het Molenfeest, dat dit keer werd gehouden in het Akoesticum in Ede-Wageningen. Tijdens dit evenement werd de BankGiro Loterij Molenprijs 2018 uitgereikt. Ook werden de reguliere toekenningen vanuit het Molenfonds bekendgemaakt. In totaal ontvingen tijdens het Molenfeest 15 molenprojecten bijna € 149.897 uit het Molenfonds.

Nieuwe aanvraag BankGiro Loterij

In de zomer van 2018 is de aanvraag gedaan bij de BankGiro Loterij voor een bijdrage uit de extra trekking. Het belangrijkste doel van het ingediende project is het maken van Molenvrienden. Het project loopt tot en met 2023, ons jubileumjaar, waarin De Hollandsche Molen 100.000 Molenvrienden wil hebben. Verder zijn uiteraard de BankGiro Loterij Molendag en de BankGiro Loterij Molenprijs onderdeel van de aanvraag.

Via Molina

Het project Via Molina heeft in 2018 een flinke stap voorwaarts kunnen zetten. Dankzij een Europese subsidie van Creative Europe wordt inmiddels samen met de Deutsche Gesellschaft für Mühlenkunde en de Dansk Möllerforening gewerkt aan het publiceren van diverse molenroutes op de website viamolina.eu. Deze gaat voor Nationale Molendag 2019 live. De aanvraag om te worden erkend als officiële Europese culturele route bij de Raad voor Europa is in voorbereiding. Op de Molencontactdag en via de kadernieuwsbrief is het molenveld geïnformeerd over Via Molina.

Immaterieel Erfgoed UNESCO

De toelating – eind 2017 – van het molenaarsambacht tot de Representatieve Lijst van Immaterieel Cultureel Erfgoed van de mensheid bij UNESCO heeft de samenwerking tussen De Hollandsche Molen, Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, Het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde en het Gild Fryske Mounders versterkt. Eendrachtig wordt gewerkt aan het vervolg van dit succes. De vereniging werkt met name aan educatie, promotie en voorlichting, en veiligheid. Tevens is begonnen met de voorbereiding van de internationale conferentie in 2020, die wordt georganiseerd om het internationale molennetwerk te versterken.

95-jarig en 100-jarig bestaan

Het 95-jarig jubileum heeft De Hollandsche Molen samen met de leden gevierd tijdens de Algemene Vergadering van 17 maart. Iedere aanwezige heeft een molen-memory-spel ontvangen als blijvende herinnering. Ter voorbereiding op het eeuwfeest is een eerste opzet gemaakt voor het plan 'Viering 100 jaar'.

Oosterse en Westerse Molens

In samenwerking met het platform Oosterse en Westerse Molens wilde De Hollandsche Molen in 2018 een tentoonstelling organiseren over de banden tussen molens in Nederland en het Midden-Oosten. Helaas is het niet gelukt hier fondsen voor te werven. Het project werd hierdoor afgeblazen.

Iconen

In 2018 zijn verdere stappen gezet in het zogenaamde iconenproject. Hierin wordt met interviews de oral history van een 25-tal kopstukken uit het molenveld vastgelegd. Er zijn inmiddels drie kandidaten benaderd en met twee van hen zijn voorbereidende gesprekken gevoerd. Begin 2019 vinden de eerste interviews plaats.

Communicatie

In 2018 is de communicatiemix van de vereniging verder vormgegeven. Het blad Molens verscheen drie maal, op de website werden twee achtergrondartikelen toegevoegd. Molenaar in opleiding Tessa Krop verzorgde 14 afleveringen in de vlogserie over haar opleiding. Ook schreef zij hierover drie artikelen in het blad Molens.

De **centrale redactie** vergaderde in het verslagjaar drie maal. Op deze bijeenkomsten wordt de inhoud van het komende blad Molens besproken en de inhoud en opmaak van het vorige nummer. Ook wordt de inzet van de overige communicatiemiddelen van de vereniging besproken, zoals de website, de nieuwsbrieven, facebook en twitter.

Op de website werden enkele onderdelen toegevoegd, met name op de molenmaatjespagina's. Zo werd onder meer een nieuw filmpje geplaatst over de werking van een molengang.

Het voor de communicatie met het molenveld opgezette **mijnmolen.nl** werd met nog meer nadruk onder de aandacht gebracht. Veel molenaars hebben zelf hun molen via deze vorm van intranet aangemeld als deelnemer aan Nationale Molendag en Open Monumentendag. Ook konden zij op mijnmolen.nl onder meer op basis van de landelijke affiche een eigen affiche voor Nationale Molendag samenstellen.

De reguliere **publieksnieuwsbrief** verscheen vier maal. Daarnaast verschenen twee extra edities in het kader van de BankGiro Loterij Molenprijs (stemoproep en bekendmaking van de winnaar) plus

een speciale nieuwsbrief met tips voor de Nationale Molendag. Met de stemmers van de Molenprijs die zich aanmeldden voor de nieuwsbrief erbij groeide het aantal lezers van de nieuwsbrief naar 40.000.

De vereniging is ook in 2018 extra actief geweest op de sociale media. De **facebookpagina** is een platform voor molenweetjes, nieuws en activiteiten bij molens, bestemd voor een breed publiek.

Mede dankzij een – betaalde – campagne rond Nationale Molendag is het aantal volgers op facebook flink toegenomen. Per 31 december 2018 bedroeg het aantal volgers 4.413, een toename van 1.209 ten opzichte van 31 december 2017.

Op **twitter** worden berichten gedeeld van de activiteiten van onze medewerkers. Het aantal volgers daalde licht, van 3.441 eind 2017, naar 3.405 eind 2018.

Sinds augustus 2016 is de vereniging te vinden op **instagram**, een website om gratis afbeeldingen en video's uit te wisselen. Eind 2018 had de vereniging 326 volgers, 130 meer dan eind 2017.

Leden- en donateurs aantal

Per 31 december 2017 telde de vereniging 3.505 leden (waaronder lid-eigenaren) en abonnees. Gedurende 2017 hadden zich 77 personen afgemeld met ingang van 2018, waarmee het ledental per 1 januari 2018 op 3.428 kwam.

In het verslagjaar meldden zich 124 nieuwe leden en abonnees aan. 138 leden werden uit het bestand verwijderd vanwege afmelding of wanbetaling. De meest genoemde redenen van afmelding waren de hoge leeftijd of het overlijden van het lid. Per 31 december 2018 bedroeg het aantal leden 3.414.

Het aantal donateurs vertoont wederom een stijging, mede door giften aan het Molenfonds. In het verslagjaar groeide het aantal van 692 naar 717 donateurs.

Eigen fondsenwerving

Om met de eigen fondsenwerving daadwerkelijk stappen te maken is eind 2018 een marketing medewerker aangesteld. Deze heeft zich in eerste instantie gericht op een goede analyse van de sterktes en zwaktes van de vereniging en het Molenfonds en heeft vervolgens een voorstel gedaan voor een wervingsplan. Om de werving bij het grote publiek te laten groeien is gekozen om het Molenfonds naar voren te schuiven. De vereniging is ervan overtuigd dat het werven van fondsen voor alle molens in Nederland meer kan opleveren dan het werven van leden voor de vereniging. Uiteraard hoopt De Hollandsche Molen wel dat donateurs van het Molenfonds op een gegeven moment wel de stap maken tot lidmaatschap van de vereniging.

In 2018 werd de actie voor het vervangen van de fokken van molen Nooit Gedacht in Warnsveld met succes afgerond. Hierbij is ook geworven via het Molenfonds.

2. Advisering

De Hollandsche Molen is het kennisinstituut op het gebied van landelijk beleid inzake molens (instandhouding, veiligheid, biotoop, etc.). Over dit beleid wordt structureel gecommuniceerd met belanghebbenden, zoals via de Molenadviesraad, de Molencontactdag en de kader nieuwsbrieven. Ook is de vereniging beschikbaar voor één op één advies, daar waar dit advies niet bij anderen verkrijgbaar is. Hier wordt in groeiende mate gebruik van gemaakt door moleneigenaren. In 2018 zijn ruim 40 biotoopadviezen gedaan. Alle adviezen betreffen windmolens. Ook zijn er vier adviezen gegeven op het terrein van belangenbehartiging/bemiddeling.

Veiligheid

Afgelopen jaar heeft de Werkgroep Veiligheid zich bezig gehouden met diverse onderwerpen die voortkwamen uit het voorzittersoverleg van De Hollandsche Molen, Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, het Gild Fryske Mounders en het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde.

Veiligheidsvraagstukken vanuit deze groep worden voorgelegd aan de Werkgroep Veiligheid.

Onderwerpen waarvoor beleid of richtlijnen werden opgesteld zijn o.a. afzetting van het gevucht, evaluatie van de valbeveiliging, validering van de gehanteerde Risico Inventarisatie & Evaluatie en evalueren valbeveiliging.

Advieswerk

Regelmatig wordt De Hollandsche Molen geraadpleegd bij molentechnische of bouwhistorische vraagstukken uit het land. Veelal gaan deze vragen over de instandhouding van een specifieke molen en de wijze waarop deze kan worden uitgevoerd. Ook vragen en advies over eigendomsverhoudingen komen regelmatig voor. De vereniging is goed in staat op dergelijke kwesties in te spelen en op te treden. We proberen zo goed mogelijk onze vertegenwoordiging breed uit te zetten en bekend te zijn (o.a. door organisatie Molencontactdag en Molenadviesraad).

De Hollandsche Molen was actief betrokken bij het project dat is geïnitieerd door Groene Grachten over de verduurzaming van bewoonde molens. De vereniging droeg specifieke kennis aan ten aanzien van wonen in een molen.

3. Fondsenwerving ten behoeve van derden

Molenfonds

Het Molenfonds heeft de aandacht gekregen van het ministerie van OC&W. Minister Van Engelshoven heeft in de zomer van 2018 besloten de komende jaren het molenbehoud met een extra bedrag van 3,5 miljoen euro te ondersteunen. Met dit geld zijn in 2018 elf restauraties begonnen. Daarnaast zijn er nu voor de komende drie jaar middelen beschikbaar voor zo'n 50 kleinere molenrestauraties. De vereniging ziet deze subsidie als een erkenning van het molenbelang in Nederland en steun in de rug voor het Molenfonds.

In 2018 hebben twee projecten via het Molenfonds aan **crowdfunding** gedaan en hebben acht projecten een bijdrage gekregen voor groot onderhoud, negen voor een restauratie en er is één bouwhistorisch onderzoek ondersteund.

Het binnenhalen van bedrijven voor het verkrijgen van fondsen begint de vereniging als het Molenfonds verder is uitgebouwd.

Advisering fondsen

De M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting heeft in 2018 wederom een toekenning gedaan waarmee drie projecten een bijdrage ten behoeve van een restauratie hebben ontvangen. Met de bijdrage van de Van Toorn Scholten Stichting zijn drie projecten ondersteund.

4. Belangenbehartiging

Financiën en organisatie

In het regeerakkoord van het kabinet Rutte III is 325 miljoen euro extra uitgetrokken voor met name monumenten. De extra middelen zijn mede tot stand gekomen door een actieve lobby van de Federatie Instandhouding Monumenten, waarin De Hollandsche Molen het molenveld vertegenwoordigt.

Minister Van Engelshoven van OC&W publiceerde in juni 2018 haar erfgoedbeleid in de brief '**Erfgoed telt! De betekenis van erfgoed voor de samenleving**'. In deze brief werd onder meer de verdeling van de 325 miljoen euro bekendgemaakt. 95 miljoen daarvan is bestemd voor restauraties van monumenten, waarvan in 2018 al 30 miljoen toegekend moest worden.

De Hollandsche Molen had reeds in het **project Molentoeekomst** in 2015 becijferd dat bij molens nog sprake is van een restauratieachterstand en dat er daarnaast in toenemende mate behoefte is aan ondersteuning van groot onderhoud. De vereniging vroeg om die redenen de minister extra geld uit te trekken voor het molenbehoud.

De vereniging vond gehoor bij het ministerie, want begin juni werd bekend dat De Hollandsche Molen van OCW een bedrag van 3,5 miljoen krijgt. Bijzonder aan deze toekenning is dat niet elke

eigenaar afzonderlijk een bijdrage krijgt, maar de toekenning via het **Molenfonds** gaat. Dit fonds is in 2017 opgericht door De Hollandsche Molen met als doelstelling het bundelen van diverse geldstromen voor het molenbehoud. Bijdragen van de BankGiro Loterij en fondsen lopen al via het Molenfonds en het rijksgeld wordt hieraan nu toegevoegd. Door het Molenfonds krijgt de eigenaar zoveel mogelijk met één loket te maken bij de financiering van met name groot onderhoud. Het fonds is uniek als vehikel voor een intensieve samenwerking tussen overheid en een particuliere vereniging als De Hollandsche Molen. Deze aanpak is een voorbeeld voor publiek-private samenwerking in de toekomst binnen het erfgoed.

Van het extra geld van OCW was **1,5 miljoen euro** bestemd voor de restauratie van 11 molens. Deze molens waren in februari 2018 al geselecteerd door De Hollandsche Molen op grond van een aantal criteria, o.a. gereed zijn voor uitvoering, dekking hebben voor eigen aandeel, starten in 2018 en afgerond zijn in 2019. Met de eigenaren van deze elf molens werden in 2018 gesprekken gevoerd over de uitvoering van de werkzaamheden en beschikkingen afgegeven door de vereniging voor een restauratiebijdrage van 70% van de begrote kosten. Alle elf restauraties zijn ook in het verslagjaar begonnen.

Van de 3,5 miljoen euro van OCW werd 2 miljoen euro toegevoegd aan het Molenfonds voor werkzaamheden op het gebied van **groot onderhoud**. Binnen de vereniging werd een projectbureau ingericht en werd een bijdrageregeling Groot onderhoud opgesteld voor de periode 2019 tot en met 2021. De vereniging verwacht hiermee voor **minstens 50 projecten** groot onderhoud mogelijk te kunnen maken.

Een ander voorstel uit 'Erfgoed telt!' van minister Van Engelshoven betrof de **vervanging van de fiscale aftrek voor particuliere monumenteneigenaren** door een aparte subsidieregeling voor met name woonhuizen. Als tegemoetkoming voor eigenaren van niet-woonhuizen kondigde de minister een verhoging aan van het subsidiepercentage in de onderhoudsregeling Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM) van 50 naar 60%, ingaande 2019. Omdat veel moleneigenaren in 2018 hun SIM-subsidie aanvroegen voor een periode van 6 jaar, vroeg De Hollandsche Molen de minister de ingangsdatum voor de SIM-verhoging met een jaar te vervroegen. De minister gaf hieraan echter geen gehoor.

Eind september werd bekend dat voor **een kleine 700 molens** in 2018 een onderhoudssubsidie is toegekend door de rijksoverheid. Hiermee is een bedrag van ruim 20 miljoen euro gemoeid. Deze subsidies zijn gebaseerd op de SIM, die een uniform subsidiepercentage kent van 50 % van maximaal € 60.000 aan subsidiabele kosten bij molens. Voor alle andere monumenten geldt een andere norm.

Het **versterken van provinciale organisaties** was een andere uitkomst van Molentoeekomst. In 2017 is een toer langs alle provincies gemaakt. Per provincie is in 2018 een advies uitgewerkt en de lijst van restauraties bijgewerkt. Toezending van deze adviezen aan provinciale molenorganisaties in 2018 bleek door omstandigheden niet haalbaar en is begin 2019 gebeurd. Doel is uiteindelijk te

komen tot versterking van de provinciale molenorganisaties, enerzijds in hun relatie tot het provinciaal bestuur en anderzijds tot de aanwezige (groepen van) eigenaren in hun provincie. In de provincies Utrecht en Zuid-Holland was De Hollandsche Molen nauw betrokken bij de vorming van een platform om de molenbelangen beter richting de provincie te behartigen. In Gelderland gaat de vereniging een onderzoek uitvoeren naar de verdere professionalisering van de belangenbehartiging.

Vrijwilligersbeleid

Vrijwilligers zijn essentieel voor het molenbehoud. Helaas trekt de online cursus 'Vrijwilligers werven' geen deelnemers. Er dient een andere manier te worden gezocht om molenorganisaties te ondersteunen bij het werven van nieuwe mensen. Tijdens Nationale Molendag is met de affichemaker de mogelijkheid geboden deze zo aan te passen dat het affiche ook gebruikt kan worden voor de werving van vrijwilligers. In gesprekken met Het Gilde van Vrijwillige Molenaars komt het onderwerp iedere keer terug en wordt samen gekeken naar wat gedaan kan worden om meer molenaars en andere vrijwilligers te vinden. Ook staat Het Gilde open voor een gezamenlijke vrijwilligersdag. Deze intentie wordt verder uitgewerkt.

Versterken kwaliteit en professionaliteit

De Hollandsche Molen streeft naar een structurele verbetering van de kwaliteit en professionaliteit van het molenbehoud. Dit beperkt zich overigens niet tot instandhouding; ook op het gebied van draagvlak, toegankelijkheid, fondsenwerving en interne organisatie wordt steeds meer van molenorganisaties verwacht.

In september 2018 werd in molen De Adriaan in Haarlem een studiebijeenkomst gehouden met als thema lobbyen op provinciaal niveau. De bedoeling van de bijeenkomst was een fundament te leggen voor de belangenbehartiging rond de provinciale verkiezingen en daaropvolgende collegevorming in 2019.

De Hollandsche Molen ziet de **Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud** (POM's) als belangrijke gremia voor kwaliteit en professionaliteit. Diverse organisaties met molens in hun bezit zijn inmiddels erkend als POM. De vereniging ondersteunt desgevraagd aanvragers. Begin 2018 werd De Fryske Mole erkend als POM. De SIMAV diende in 2018 een POM-aanvraag in en werd daarbij ondersteund door De Hollandsche Molen. In de loop van het verslagjaar werd duidelijk dat er positief beschikt zou worden op de aanvraag; in januari 2019 volgde ook de formele toekenning van de status.

URL Gebouweninspecties

Onder de vlag van Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) wordt gewerkt aan een nieuwe uitvoeringsrichtlijn (URL) Gebouweninspecties. Bij molens wordt vaak gebruikgemaakt van inspectierapporten van derden om tot doelmatig onderhoud te komen; daarom

is het belangrijk om vanuit de molensector input te geven en invloed uit te oefenen bij het opstellen en uitwerken van deze richtlijn. Vooralsnog werd in 2018 het onderwerp molens buiten de op te stellen richtlijn gehouden. De Hollandsche Molen dringt erop aan dit in 2019 te realiseren.

Monumentale waarden

In de pilot **Ken je eigen Groninger molen** (januari – oktober 2018) van het Groninger Molenhuis verzamelden zes moleneigenaren in Groningen zelf informatie over hun molen, als eerste stap in bouwhistorisch onderzoek. Deze informatie werd daarna aangevuld en geïnterpreteerd door deskundigen (bouwhistorici, molenadviseurs). Centraal stond de vraag op welke manier kennis van vrijwilligers en professionals kan worden geïntegreerd en hoe daarbij kan worden samengewerkt. De pilot werd mede mogelijk gemaakt door het **Molenfonds** van De Hollandsche Molen. Inmiddels is een eindrapport opgesteld, dat begin 2019 wordt besproken.

Omgevingswet

De Omgevingswet treedt officieel in werking per 1 januari 2021. Deze wet kan grote gevolgen hebben voor met name de molenbiotoop. In de aanloop naar de inwerkingtreding van de wet informeert De Hollandsche Molen op verschillende manieren het molenveld. Zo werd er tijdens de jaarlijkse Molencontactdag in een speciale presentatie uitvoerig uiteengezet waarmee moleneigenaren en andere betrokkenen rekening moeten houden als de wet van kracht is. Een belangrijke boodschap hierbij is om zelf te participeren door goed geïnformeerd te blijven en op tijd actie te ondernemen. Verder zorgt De Hollandsche Molen dat moleneigenaren op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen via de kadernieuwsbrieven.

Molenbiotoop

In het kader van de belangenbehartiging heeft De Hollandsche Molen in het hele land in ruim 40 gevallen overleg gehad om de molenbiotoop te beschermen. Zo werd - met succes - gesproken met de gemeente Woudrichem om bij de herontwikkeling van een oud industrieterrein tot woonwijk de molenbiotoop van De Nooit Gedagt te respecteren.

In overleg met de eigenaar van de Düffels Möll in Stokkum is het bouwplan van een nieuw te bouwen schuur aangepast. Het advies van De Hollandsche Molen om de schuur iets verder weg van de molen te bouwen en niet dwars op de molen maar in het verlengde ervan werd opgevolgd. Doordat de eigenaar vooraf al veel (hoge) aanplant bij de molen had verwijderd en heeft toegezegd om eventuele nieuwe aanplant af te stemmen met de molen, is de biotoop wat betreft de windvang en de zichtlijnen aanzienlijk verbeterd.

Na overleg met de gemeente Molenwaard is afgesproken dat de nieuwbouwwoning nabij molen De Vriendschap in Bleskensgraaf de biotoophoogte licht mag overschrijden, mits de huidige te hoge bomen op het terrein worden vervangen door exemplaren die niet hoger mogen worden dan 8 meter.

Tevens werden drie biotoopadviezen in het kader van betaalde dienstverlening gerealiseerd voor molens in Weert, Heusden en Rolde.

Onderhouden molennetwerk

Het molenbehoud is binnen de erfgoedsector goed georganiseerd, mede dankzij een sterk molennetwerk. De Hollandsche Molen zet zich hier actief voor in door de ontwikkelingen op rijksniveau te vertalen naar de belanghebbenden van de vereniging en hen actief te informeren.

Gedurende het jaar is er actief contact geweest met de **Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed** en het **ministerie van OC&W**. Dit betrof zowel de stelselherziening als de bijdrage aan het Molenfonds.

De **Molenadviesraad** is twee maal bijeengekomen. Naast de ontwikkelingen rond het Molenfonds is ook kritisch gesproken over de rol van de adviesraad binnen de vereniging. Er is een werkgroep gevormd die de discussie over verbetervoorstellen voorbereidt.

Bij het halfjaarlijks overleg van de voorzitters van De Hollandsche Molen en de drie Gildes zijn gezamenlijke onderwerpen besproken, zoals veiligheid.

De vereniging probeert altijd aanwezig te zijn bij de bijeenkomsten van de provinciale molenorganisaties.

Het klanttevredenheidsonderzoek is wegens gebrek aan capaciteit niet uitgevoerd.

Zo'n 70 vertegenwoordigers uit het molenveld waren 16 november van de partij tijdens de 37ste **Molencontactdag** van De Hollandsche Molen. In het Akoesticum in Ede-Wageningen kregen zij een breed spectrum aan onderwerpen voorgeschoteld. Zo werden de aanwezigen uitvoerig geïnformeerd over het Molenfonds en de nieuwe Omgevingswet. In de workshops werden behandeld: de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de lobby in de aanloop naar de provinciale verkiezingen, veiligheid, het project 'Ieder kind naar de molen' en de ontwikkelingen rond de Via Molina, de (inter)nationale culturele molenroutes.

In het verslagjaar verscheen de **kadernieuwsbrief** tien maal. Deze nieuwsbrief is bestemd voor moleneigenaren en overige belanghebbenden die professioneel of op vrijwillige basis actief zijn in het molenveld. Behalve de vier reguliere nieuwsbrieven, verschenen zes extra nieuwsbrieven naar aanleiding van bijzondere gebeurtenissen.

De Hollandsche Molen ziet **deskundigheidsbevordering** in het molenveld als een van haar taken.

De vereniging wil dit organiseren of faciliteren. In 2018 wilde de vereniging komen tot een nieuwe opzet van de deskundigheidsbevordering. Wegens ziekte is dit helaas niet gelukt.

5. Eigen Molens

Veiligheid op eigen molens

Tijdens de bezoeken aan de eigen molens, wordt de veiligheid ter plekke bekeken en besproken. De bestaande Risico Inventarisatie & Evaluatie vormt daarbij de leidraad. Veiligheid op de molens heeft de continue aandacht en zorg van de vereniging.

Verzelfstandiging

Momenteel heeft de verzelfstandiging van de eigen molens geen prioriteit. De Hollandsche Molen blijft open staan voor regionaal georiënteerde molen-eigendomsorganisaties die een molen van de vereniging zouden kunnen overnemen. Een overname op korte termijn is niet te verwachten.

De laatste molen die werd overgedragen was Het Noorden in Oosterend (Texel) in 2017. Deze is nu van Vereniging Natuurmonumenten waarbij De Hollandsche Molen de komende restauratie en de financiering ervan coördineert. De werkzaamheden behelzen onder meer het vervangen van het rietdek op de kap en het achtkante molenlijf en het plaatsen van een geheel nieuw wiekenkruis. De voorbereidende werkzaamheden zijn inmiddels begonnen. De Hollandsche Molen nam deel aan verschillende overleggen en er is gesproken met de molenaars ten aanzien van de restauratie en de overdracht naar Natuurmonumenten. Oplevering wordt medio 2019 verwacht.

Onderhoud en restauratie

In 2018 werd de afgelopen instandhoudingssubsidie (BRIM) voor de periode 2012-2018 afgesloten. Deze subsidie betreft een percentage van de onderhoudskosten zoals deze is begroot binnen die periode. De subsidie is ingezet bij onderhoudswerkzaamheden.

In 2018 heeft de vereniging subsidieaanvragen ingediend voor de eigen molens voor de komende zes jaar. Bij deze molens is de onderhoudstoestand in kaart gebracht en is een instandhoudingsplan met begroting opgesteld. Alle zeven aanvragen zijn goedgekeurd door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Hiermee is de helft voor de instandhoudingskosten gedekt voor de periode 2019-2024. De vereniging is bezig om geld voor het overige gedeelte van de onderhoudskosten bijeen te brengen.

Bij **De Jager in Oud-Vossemeer** werden enkele schilderwerkzaamheden verricht. Deze zullen in 2019 worden afgerond. Het treffen van een sanitaire voorziening dient nog te worden gerealiseerd.

Bij **De Speelman in Rotterdam-Overschie** werden enkele nieuw touwen aangekocht en vond herstel van de bolspil plaats. De molen maalt, zij het motorisch i.v.m. de slechte biotoop, vaak meerdere keren per week.

In de **Rijn en Lek in Wijk bij Duurstede** werden houtaantastende insecten bestreden. Een herstel- en schilderbeurt aan de stelling is in voorbereiding en staat voor 2019 gepland.

Bij de **Molen van de Zuidpolder in Edam** werden verschillende schilderwerkzaamheden afgerond. Er worden later, in samenwerking met het waterschap, enkele terrein- en schoeiingswerkzaamheden verricht.

Braakmolen

Bij de Braakmolen in Goor is sprake van een onderhoudsachterstand. Het reguliere onderhoud is in de afgelopen jaren uitgevoerd. Voor groot onderhoud aan het gevlucht en het rietdek is een restauratie in voorbereiding. Het werk bestaat o.a. uit het geheel vervangen van het rietdek en de op het wiekenkruis aangebrachte wieksystemen (Van Bussen-neuzen en Ten Have-kleppen). In 2019 wordt gewerkt aan het in beeld brengen van de financiering en de prijsvorming.

Nooit Gedacht in Warnsveld

Voor molen Nooit Gedacht is een succesvolle crowdfundingactie gehouden ten behoeve van het vernieuwen van de fokken op de binnenroede. Ook via het crowdfundingplatform van het Molenfonds kwamen talrijke giften binnen. Het molenteam heeft zich vol overgave ingezet om deze actie tot een succes te maken. Molenmaker Groot Wesseldijk uit Lochem voerde het werk uit en verrichtte tegelijkertijd onderhoudswerk aan de halssteen. Wegens zijn grote verdienste voor het molenbehoud ontving op 13 december 2018 molenaar Dirk-Jan Abelskamp een koninklijke onderscheiding.

De Roos

Bij deze molen is in 2018 het nodige werk verricht. Zo werd de inpakruimte vernieuwd en in gebruik genomen. Verder is gebleken dat de in 2017 aangebrachte scheiding van de toegangstrap naar de molen en de winkelruimte succesvol is. Het team op de molen, bestaande uit molenaars, cliënten van Doel, de stichting en de exploitant van de winkel, zorgde ervoor dat de molen draaide en maalde. Onderhoudstechnisch is de molen in goede staat. Het gevlucht werd in 2018 geheel geschilderd en Molenmakerij Verbij verrichtte enig noodherstel aan enkele wielen in de molen. De huurder/exploitant van de winkel heeft belangstelling getoond voor het voormalige molenaarshuis naast de molen. Hier werd tot de aanleg van de spoortunnel nog gewoond. Dit is echter onder andere door geluidshinder niet meer verantwoord. In samenwerking met de partijen op de molen onderzoekt De Hollandsche Molen naar een passende invulling voor dit woonhuis.

6. Organisatie

De **Algemene Vergadering** van De Hollandsche Molen vond plaats op 17 maart in het Meeting Center Eenhoorn in Amersfoort. De bijeenkomst stond in het teken van het 95-jarig bestaan van de vereniging. Het programma bestond onder meer uit een debat over de toekomst van het molenaarsambacht. Een van de gastspreker was Susan Lammers, directeur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De **Certificaten van Verdienste** werden uitgereikt aan molenmaker Piet Mosch, rietdekker Jan van der Zee en Willem Roose, een veelzijdig molenaar en molenstrijder. De Stichting Molengiftenfonds voor Vernuft en Volharding kende de **jaarprijzen** toe aan bouwhistoricus Nico Jurgens, ‘molenbiotoop voorvechter’ Rien van Schaijck en de op vele terreinen actieve molenaar Bart Slooten. De bijeenkomst werd afgesloten met de uitreiking van de diploma’s aan de in 2017 geslaagde vrijwillige molenaars.

Het **bestuur** is in 2018 zeven maal bij elkaar geweest. Zo volgt het bestuur de activiteiten die zijn afgesproken in het jaarplan en de begroting en neemt het besluiten over nieuwe ontwikkelingen. Ook hebben er twee extra bestuursvergaderingen plaatsgevonden. Deze betroffen het onderwerp vergroten van de baten en het betrekken van jongeren. De vereniging was vertegenwoordigd bij diverse molenopeningen (zie tabel).

wie	datum	molen	plaats
N. Bakker	22 februari 2018	De Walvisch	Schiedam
J. Zwerver	22 februari	Westermolen	Dalfsen
R. Boeder	7 april 2018	Geesina	Groenekan
N. Bakker/ E. v. Gerven	13 april 2018	Keldonk	Keldonk
J. Zwerver	9 april	Middelste Molen	Loenen
N. Bakker/ N. Salm	21 april 2018	Nooit Gedacht	Warnsveld
N. Salm/ Prinses Beatrix	9 juni 2018	Wipmolen polder Buitenweg	Oud Zuilen
J. Bloemhof	9 september 2018	Borgelinkmolen	Denekamp
N. Salm	27 oktober 2018	De Kroon	Arnhem
L. Zwierstra	10 november 2018	Windmotor	Ysbrechtum
J. Zwerver	23 november 2018	’s Heerenberg	’s Heerenberg
N. Bakker	7 december 2018	Traanroeier	Oudeschild

Examencommissie

De commissie vergaderde twee maal over het organiseren van de examens. Tijdens de Algemene Vergadering van De Hollandsche Molen op 17 maart zijn aan de in totaal 78 geslaagden van het examenjaar 2017 de getuigschriften uitgereikt.

Een delegatie van de commissie heeft op 19 mei en 10 november deelgenomen aan de opleidingsraad vergadering, het overleg tussen de examencommissie en het bestuur en alle afdelingsbesturen van

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM).

Als gevolg van een wijziging van de opleiding tot watermolenaar is de examinering van de kandidaat watermolenaar aangepast. Zo is de beoordeling van het werkstuk nu onderdeel van de opleiding en daarmee een verantwoordelijkheid van het GVM geworden. De documenten die betrekking hebben op de examinering zijn aangepast en worden geëvalueerd.

In 2018 schreven 83 kandidaten zich in voor het **examen windmolenaar**, van wie er 80 werden geëxamineerd. Van deze groep slaagden 70 kandidaten. Voor het **examen watermolenaar** meldden zich in het verslagjaar zes kandidaten aan, van wie er vijf het examen met goed gevolg aflegden.

Stichting Molendocumentatie

De Stichting Molendocumentatie (SMD) is in 1980 opgericht om het beheer van de documentatie en het archief van de vereniging De Hollandsche Molen juridisch veilig te stellen.

In september 2018 is begonnen met de verdere digitalisering van het archief. Deze digitalisering van het archief van vóór 1950 is mogelijk gemaakt door het project Metamorfoze van de Koninklijke Bibliotheek en wordt naar verwachting medio 2019 afgerond.

Allemolens.nl

Alle activiteiten van de Stichting Molendocumentatie zijn erop gericht om de informatie uit de archieven in beheer bij de SMD openbaar te maken. Daarvoor is de website allemolens.nl in gebruik. In 2018 zijn er 121 records toegevoegd en is het aantal afbeeldingen met 13.041 toegenomen. Door middel van communicatie via de site zijn er 730 inzendingen verwerkt en 425 zoekplaatjes opgelost. Om het aantal bezoekers van allemolens.nl te vergroten wordt via de sociale media aan promotie gedaan.

De **bibliotheek** is na de verbouwing opnieuw ingericht. Ook werd onderhoud aan de catalogus gepleegd en werd veel literatuur gekoppeld aan allemolens.nl. In 2018 zijn 290 artikelen en 75 boeken aan de catalogus toegevoegd. De bibliotheek omvatte eind 2018 uiteindelijk 9.518 artikelen/hoofdstukken en 5.167 boeken/brochures/tijdschriften.

Verder heeft de Stichting Molendocumentatie een voorstel gedaan voor de digitale opslag van het beeldmateriaal van de vereniging.

CRM

Het CRM-systeem waar De Hollandsche Molen de gegevens van leden, donateurs en relaties in bijhoudt, heeft in 2018 veel problemen gekend. Samen met de leverancier is hier meermalen intensief over gesproken. In het komend jaar wordt kritisch gekeken naar de verdere samenwerking.

Webwinkel

In het begin van het verslagjaar is het verzenden van de producten in onze webwinkel overgegaan naar een externe partij. Dit heeft veel ruimte gegeven bij de Front Office. Er zijn drie nieuwe producten in de winkel opgenomen.

Onderhoud

In 2018 is de verbouwing van het kantoor afgerond. Helaas is de onderhuurder van een deel van het pand in de zomer naar een andere locatie verhuisd. Het is nog niet gelukt een nieuwe huurder te vinden. Verder is begonnen met de verbouwing van de woning boven het kantoorgedeelte. Begin volgend jaar wordt hier een nieuwe huurder verwelkomd.

Medewerkers

In 2018 hebben twee medewerkers de vereniging verruild voor een andere werkring.

Daartegenover staat dat De Hollandsche Molen vijf nieuwe medewerkers heeft mogen verwelkomen.

Deze ontwikkeling heeft geleid tot een verjonging en uitbreiding van het team.

Aan het eind van het jaar werd de vereniging en de gehele molenwereld opgeschrikt door het plotseling overlijden van Ingeborg Pouwels, oud-medewerker van De Hollandsche Molen, die echter nog steeds actief was voor de vereniging.

Samengevoegde jaarrekening 2018

Samengevoegde balans per 31 december 2018

ACTIVA

	31-dec-18	31-dec-17
I Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
in het kader van de doelstelling	18.449	26.966
Materiële vaste activa		
in het kader van de doelstelling	223.935	225.767
Materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering van de eigen organisatie	724.467	698.393
Materiële vaste activa - vastgoed beleggingen	341.661	240.728
Totaal vaste activa	1.308.512	1.191.854
Vlottende activa		
2 Voorraden	19.667	18.160
3 Vorderingen	516.044	681.836
4 Effecten	1.920.362	2.040.373
5 Liquide middelen	3.884.340	770.887
Totaal vlottende activa	6.340.413	3.511.256
Totaal activa	7.648.925	4.703.110

PASSIVA

	31-dec-18	31-dec-17
6 Reserves		
Continuïteitsreserve	750.209	778.899
Bestemmingsreserves	141.574	145.856
Reserve financiering activa	966.851	951.123
Reserve doelbesteding	730.278	698.132
	2.588.912	2.574.010
7 Fondsen		
Bestemmingsfondsen	1.079.853	1.014.461
	1.079.853	1.014.461
Totaal Reserves en Fondsen	3.668.765	3.588.471
8 Langlopende schulden	111.264	114.636
9 Kortlopende schulden		
Belastingen en sociale premies	26.985	27.272
Overige schulden en overlopende passiva	3.841.911	972.731
Totaal kortlopende schulden	3.868.896	1.000.003
Totaal schulden	3.980.160	1.114.639
Totaal passiva	7.648.925	4.703.110

Samengevoegde staat van baten en lasten

BATEN	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
11 Baten van Particulieren	451.072	476.721	413.811
12 Baten van Bedrijven	15.815	9.679	50.339
13 Baten van Loterijorganisaties	729.457	696.000	643.922
14 Baten van Overheden	1.688.751	61.636	103.877
15 Baten van Andere Organisaties	317.809	443.714	244.781
Som van de geworven baten	3.202.904	1.687.750	1.456.730
16 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	69.068	76.528	92.480
Som der baten	3.271.972	1.764.278	1.549.210
LASTEN	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Besteed aan doelstellingen			
21 Draagvlakverbreding	667.112	851.849	636.573
22 Belangenbehartiging	148.625	168.133	142.284
23 Advisering	62.230	53.925	45.589
24 Fondsen t.b.v. derden	1.934.176	492.965	274.270
25 Eigen molens	168.981	98.766	204.945
	2.981.124	1.665.638	1.303.661
26 Werving baten	62.702	107.845	61.950
27 Beheer en administratie	75.021	112.599	90.352
Som der lasten	3.118.847	1.886.082	1.455.963
Saldo voor financiële baten en lasten	153.125	121.804-	93.247
30 Saldo financiële baten en lasten	72.830-	33.215	114.099
Saldo van baten en lasten	80.295	88.589-	207.346
Resultaatsbestemming			
Mutatie bestemde fondsen	65.392	45.498-	54.791
Mutatie bestemde reserves	4.282-	40.000	40.974
Mutatie Continuïteitsreserve	28.690-	191.781	129.468-
Mutatie Reserve financiering activa	15.728	21.175-	114.140
Mutatie Reserve doelbesteding	32.147	253.697-	126.909
Saldo resultaatsbestemming	80.295	88.589-	207.346

Kasstroomoverzicht

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo van baten en lasten		80.295		207.346
Aanpassingen voor:				
Afschrijving materiële en immateriële vaste activa	38.769		26.061	
Toevoeging aan (bestemde) fondsen en bestemde reserve:	<u>-1</u>		<u>400.000</u>	
		38.768		426.061
Veranderingen in vlottende middelen:				
Vorraden	-1.507		7.630	
Vorderingen	165.792		-462.475	
Kortlopende schulden	<u>2.868.893</u>		<u>-258.902</u>	
		3.033.179		-713.747
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		3.152.242		-80.340
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële en immateriële vaste activa	57.180		155.655	
Desinvesteringen materiële en immateriële vaste activa	-2.683		-2.685	
Investerings in Materiële vaste a.-vastgoed beleggingen	100.932		1.742	
Desinvesteringen materiële vaste a.-vastgoed beleggingen	<u>0</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-155.429		-154.712
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden	-3.372		-3.314	
Nieuwe langlopende schuld	0		0	
Onttrekking aan beleggingen	<u>120.011</u>		<u>55.824</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		116.640		52.510
Mutatie liquide middelen		3.113.453		-182.542

Toelichting behorende tot de samengevoegde jaarrekening

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de voorschriften van de nieuwe Richtlijn 650 (fondsenwervende instellingen) van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd.

Groepsrelaties en voornaamste activiteiten

Vereniging De Hollandsche Molen vormt een groep met één andere instelling, te weten stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens (FAOM). De groepsrelaties worden in het onderstaande toegelicht. Voor de groep is een samengevoegde jaarrekening opgesteld, om inzicht te geven in de resultaten en vermogenspositie van de groep.

Het bestuur van de vereniging De Hollandsche Molen heeft besloten dat vermogensbestanddelen kunnen worden overgedragen aan de stichting FAOM. Deze stichting beheert de overgedragen vermogensbestanddelen. Het bestuur van deze stichting wordt statutair gevormd door de voorzitter, secretaris en penningmeester van vereniging De Hollandsche Molen, aangevuld met twee overige leden. Stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens stelt jaarlijks, aan de hand van de jaarbegroting van de Vereniging, de voor dat verenigingsjaar benodigde financiële middelen beschikbaar, voor zover de overgedragen vermogensbestanddelen inclusief de waardeinstijging of -vermindering door beleggingsresultaten daartoe toereikend zijn. Voor de stichting wordt ook een eigen jaarrekening opgesteld. Het aantal geplande activiteiten van de vereniging en de financiële omvang daarvan wordt onder andere bepaald door de opbrengsten van het vermogen van de Vereniging.

Stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens is opgericht op 9 maart 1972 en is gevestigd te Amsterdam en heeft ten doel de vereniging De Hollandsche Molen in de gelegenheid te stellen molens aan te kopen, te restaureren en te onderhouden. Om dat doel te bereiken verwerft, administreert en beheert de stichting fondsen in algemene zin en fondsen op naam. De stichting beheert voor de vereniging tevens alle ontvangen schenkingen en nalatenschappen. Feitelijk beheert de stichting het vermogen van de vereniging. Om de continuïteit van de vereniging te waarborgen, heeft de stichting zich garant gesteld voor het exploitatietekort van de vereniging in enig jaar. De stichting heeft op 10 maart 2003 een overeenkomst gesloten met MeesPierson B.V. voor het vermogensbeheer van de beleggingsportefeuille en voor beleggingsadvies. Deze overeenkomst wordt jaarlijks besproken. Het vermogensbeheer en de advisering worden uitgevoerd binnen de randvoorwaarden van het door het bestuur vastgestelde beleggingsbeleid.

Per 31 december 2018 bestond het bestuur van de stichting FAOM uit drs. N. Papineau Salm, drs. R.C. Boeder (penningmeester), dhr. A.V. de Kok (secretaris), dhr. A.H.P.M. Meesters en dhr. J.V. van Noorle Jansen.

Het resultaat van stichting FAOM was € -66.504. Het eigen vermogen van stichting FAOM was € 2.587.178.

Grondslagen voor samenvoeging (consolidatie)

De samengevoegde jaarrekening omvat de financiële gegevens van vereniging De Hollandsche Molen en haar groepsmaatschappijen. Groepsmaatschappijen zijn partijen waarin vereniging De Hollandsche Molen een meerderheidsbelang heeft en/of waarop overwegende invloed wordt uitgeoefend. Bij de bepaling of overwegende invloed wordt uitgeoefend, worden financiële instrumenten, die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend, betrokken.

In de samengevoegde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep behaalde resultaten. De groepsmaatschappijen zijn integraal samengevoegd.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Richtlijn

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de voorschriften van Richtlijn 650 (fondsenwervende instellingen) van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. De richtlijn is onlangs geactualiseerd en deze wijzigingen zijn met ingang van deze jaarrekening verwerkt.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Bij de molens wordt rekening gehouden met een restwaarde van € 1. De aanwezige historische documentatie in de Molen Documentatie Collectie heeft geen aanschafprijs, maar heeft een belangrijke historische waarde. Deze post is gewaardeerd op p.m.

Vastgoedbeleggingen

De ter belegging aangehouden onroerend goed is gewaardeerd tegen de kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

- Molens : 3 1/3, restwaarde € 1.
 - Gebouw Zeeburgerdijk 133-139, Amsterdam : 2 1/2. (tot max. 100% WOZ-waarde)
 - Renovatiekosten Delft en Edam : 3 1/3.
 - Verbouwkosten en inbouwapparatuur : 10.
 - Computerapparatuur : 33 1/3.
- Inventaris:
- Kantoormachines : 33 1/3.
 - Kantoorssoftware : 20-33 1/3.
 - Kunst : 0.
 - Overige inventaris : 10.

Impairment of vervreemding van vaste activa

De vereniging verantwoordt materiële vaste activa in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Volgens deze grondslagen dienen activa met een lange levensduur te worden beoordeeld op impairment wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de toekomstige nettokasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom, wordt een bedrag voor impairment ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van het actief. Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere marktwaarde, onder aftrek van verkoopkosten. In 2018 is geen bedrag voor impairment geboekt.

Beleggingen

De beleggingen (inclusief de obligaties) zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde.

Voorraad

De voorraden zijn gewaardeerd tegen aanschafprijs, eventueel verminderd met een voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Vorderingen op grond van nog niet afgewikkelde nalatenschappen worden op basis van de akte van verdeling gedaan.

Continuïteitsreserve

De maximale omvang van de continuïteitsreserve bedraagt anderhalf maal de uitvoeringskosten van het boekjaar. Dit maximum is ontleend aan de VFI-richtlijn 'Reserves Goede Doelen'.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve betreft onder andere de reserve die bestaat voor molen De Roos, de reserve voor het Molenfonds en de egalisatie reserve voor het geschonken meubilair. De reserve financiering activa voor doelstellingen is even groot als de materiële vaste activa in het kader van de doelstelling (computers en dergelijke). De reserve financiering activa voor bedrijfsvoering is even groot als de materiële vast activa voor de bedrijfsvoering (gebouwen).

Bestemmingsfondsen

De bestemmingsfondsen betreffen fondsen waaraan door derden een bestemming is gegeven.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn schulden van langer dan één jaar. Deze zijn gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden bevatten schulden en vooruit ontvangen bedragen korter dan een jaar.

Baten uit fondsenwerving

Onder baten uit fondsenwerving wordt verstaan de baten uit fondsenwervende activiteiten.

Kosten uit fondsenwerving

Onder kosten uit fondsenwerving wordt verstaan de ter zake van fondsenwervende activiteiten gemaakte direct toerekenbare kosten, evenals de aan fondsenwervende activiteiten toegerekende indirecte (uitvoerings)kosten.

Nettobaten uit fondsenwerving

Onder nettobaten uit fondsenwerving wordt verstaan het saldo van de baten en lasten uit fondsenwerving.

Lasten op grond van de doelstelling

Onder lasten op grond van de doelstelling wordt verstaan de directe kosten voor activiteiten, gericht op het verwezenlijken van de statutaire doelstellingen van de Vereniging.

Financiële baten en lasten

Onder financiële baten en lasten wordt verstaan interestbaten en -lasten, evenals de resultaten uit de effectenportefeuille.

Pensioenlasten

De Hollandsche Molen is aangesloten bij het pensioenfonds Zorg en Welzijn. Deze verplicht de vereniging slechts tot het betalen van de overeengekomen premie. Verplichtingen in verband met te betalen premies in het kader van de pensioenregeling worden als last in de winst- en verliesrekening opgenomen in de periode waarover de premies zijn verschuldigd.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de ondernemingsleiding, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Toelichting op de balans

I. Vaste activa

	2018	2017
Immateriële vaste activa in het kader van de doelstelling	18.449	26.966
Materiële vaste activa in het kader van de doelstelling	223.935	225.767
Materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering eigen organisatie	724.467	698.393
Materiële vaste activa - vastgoed beleggingen	341.661	240.728
	1.308.512	1.191.854

Het verloop van de vaste activa in het kader van de doelstelling is als volgt:

	Molens en bijbehorend OG 2018	Molen Documentatie Collectie 2018	Immateriële Vaste Activa 2018	Totaal Vaste Activa i.h.k v/d doelstelling 2018
Cumulatieve aanschafwaarde 1/1/2018	266.332	p.m.	42.575	308.907
Cumulatieve afschrijving 1/1/2018	-40.566	p.m.	-15.611	-56.176
Boekwaarde 1/1/2018	225.767	p.m.	26.964	252.731
Mutaties in de boekwaarde				
* Investerings	7.284	p.m.	0	7.284
* Desinvesteringen	0	p.m.	0	0
* Afschrijvingen	-9.116	p.m.	-8.515	-17.631
* Afschrijvingen desinvesteringen	0	p.m.	0	0
	-1.832	p.m.	-8.515	-10.347
Cumulatieve aanschafwaarde 31/12/2018	273.616	p.m.	42.575	316.191
Cumulatieve afschrijving 31/12/2018	-49.682	p.m.	-24.126	-73.808
Boekwaarde 31/12/2018	223.935	p.m.	18.449	242.384

De molens zijn aangekocht of verkregen in het kader van de doelstelling. De WOZ-waarde van de molens tezamen bedraagt € 488.001 (vorig jaar: € 517.001) (zie bijlage D).

Het verloop van de materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering van de eigen organisatie is als volgt:

	Gebouwen en terreinen (incl. verbou- wingskosten)	Inventaris en overige materiële vaste activa	Totaal Gebouwen en Inventaris 2018	Materiële vaste activa vastgoed beleggingen
Cumulatieve aanschafwaarde 1/1/2018	588.636	345.463	934.099	240.728
Cumulatieve afschrijving 1/1/2018	-51.766	-183.941	-235.707	0
Boekwaarde 1/1/2018	536.870	161.523	698.393	240.728
Mutaties in de boekwaarde				
* Investerings	0	49.895	49.895	100.932
* Desinvesteringen	0	-2.683	-2.683	0
* Afschrijvingen	-5.066	-18.755	-23.821	0
* Afschrijvingen desinvesteringen	0	2.683	2.683	0
	-5.066	31.141	26.075	100.932
Cumulatieve aanschafwaarde 31/12/2018	588.636	392.676	981.312	341.661
Cumulatieve afschrijving 31/12/2018	-56.832	-200.013	-256.845	0
Boekwaarde 31/12/2018	531.804	192.663	724.467	341.661

De WOZ-waarde (per 1 januari 2018) van het kantoorgedeelte aan de Zeeburgerdijk te Amsterdam bedraagt € 539.000 (2017: € 386.000).

De vastgoedbeleggingen betreffen de appartementen aan de Zeeburgerdijk 135 en 137 te Amsterdam, die worden verhuurd aan derden. De WOZ-waarde (per 1 januari 2018) van de twee appartementen aan de Zeeburgerdijk te Amsterdam bedraagt € 685.000 (2017: € 578.500). Voor het kantoorpand is € 5.066 afgeschreven conform regelgeving.

Over de materiele vaste activa – vastgoed beleggingen was geen afschrijving omdat dit bedrag gelijk is aan de restwaarde.

Eén van de twee woningen is deels verbouwd in 2018 voor €100.932 wat de investeringen verklaard.

Onroerend goed Zeeburgerdijk te Amsterdam

De Hollandsche Molen is gehuisvest op de Zeeburgerdijk 139 te Amsterdam. Op 14 juli 2000 werd het pand door Woonstichting De Key in eigendom overgedragen aan de vereniging i.c. De Koningspil B.V. (destijds een BV van de Stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens) tegen betaling van de koopsom van € 680.670,32.

Het pand Zeeburgerdijk 133 - 139 is gebouwd in 1971 en bestaat uit:

- Het appartement Zeeburgerdijk 135;
- het appartement Zeeburgerdijk 137;
(beide appartementen zijn verhuurd)
- Op de begane grond bevinden zich de kantoor- en werkruimten van het verenigingsbureau. Op de 1^e verdieping (voormalig nr. 133) is het documentatiecentrum van de vereniging ingericht. Op deze verdieping is ook een vergaderruimte.

Op 20 december 2012 werd het pand door de vennootschap Koningspil B.V. in eigendom overgedragen aan stichting FAOM . De kantoorruimten zijn door stichting FAOM verhuurd aan de Vereniging. De huursom bedraagt € 45.515 per jaar. Per 9 december 2013 is het pand gesplitst.

2. Voorraden

De voorraad betreft de voorraad artikelen, die in de (web)winkel van de vereniging worden verkocht.

	2018	2017
Winkelvoorraad	20.688	18.419
Voorziening incurante voorraad	-1.021	-259
	19.667	18.160

3. Vorderingen

	2018	2017
Overige vorderingen	494.068	648.854
Overlopende activa	21.976	32.982
	516.044	681.836

Overige vorderingen

	2018	2017
Vorderingen uit hoofde van nalatenschappen en legaten:		
* Nalatenschap van Boegschoten		150.000
Onderhoudssubsidies	14.933	22.905
Restauratiesubsidies	39.099	31.045
Te ontvangen bedragen	35.488	39.900
Te vorderen dividendbelasting	1.533	1.329
Overige	403.015	403.675
	494.068	648.854

Overlopende activa

	2018	2017
Vooruitbetaalde kosten	21.976	32.982
	21.976	32.982

Met de gewijzigde richtlijn 650 die vanaf boekjaar 2017 verplicht is wordt de toekenning van het BGL in 2019 over boekjaar 2018 direct als vordering opgenomen onder overige vorderingen.

4. Effecten

De effecten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2018	2017
Aandelen:		
* Beursgenoteerd	704.529	761.092
* Wijnaendts-Luijten Fonds (beursgenoteerde aandelen)	78.637	81.021
Obligaties:		
* Marktwaarde	926.507	978.090
* Wijnaendts-Luijten Fonds (beursgenoteerde obligaties)	210.689	220.170
	1.920.362	2.040.373
Mutaties in 2018 ten opzichte van 2017	2018	2017
Stand per 1 januari	2.040.373	2.096.197
Mutaties in de boekwaarde:		
* Aankopen	62.160	504.796
* Verkopen en uitlotingen	-46.298	-611.462
* Koersverschillen	-135.873	50.842
Stand per 31 december	1.920.362	2.040.373

Ten behoeve van het beheer van het vermogen en de fondsen op naam is op 10 maart 2005 tussen de stichting en MeesPierson B.V. (thans ABN AMRO Mees Pierson) een “overeenkomst van Effectendienstverlening” gesloten waar na evaluatie in eerdere jaren op verzoek van het bestuur het beleggingsbeleid herzien. Belangrijke elementen hieruit zijn:

1. Uitgangspunt voor het Fonds is behoud van vermogen op lange termijn en inkomsten ter dekking van uitgaven.
2. Keuze voor een defensief beleggingsbeleid met een vermogensmix van 30% zakelijke waarden (aandelen en alternatieve beleggingen) en 70% vastrentende waarden (obligaties en liquiditeiten), met resp. bandbreedtes van 20-40% en 50-80%.
3. Aansluiting bij de door het VFI gemaakte richtlijn duurzaam beleggen.
4. Streefrendement van gemiddeld 5% per jaar.

Aan en verkopen worden met name gedaan om te voldoen aan het defensief beleggingsbeleid en de vermogensmix binnen de bandbreedte te houden. Tevens spelen kosten en duurzaamheid van fondsen een rol om eventueel over te gaan tot aan en verkoop.

Ten opzichte van de waardering van de effecten per 1 januari 2018 is er een verlies op de effecten vanwege de koersen per 31 december 2018.

Voor een uitsplitsing van de effecten, zie tabel E in de bijlagen.

5. Liquide middelen

	2018	2017
Kas	456	557
ABN-AMRO Bank	243.356	199.414
ABN-AMRO Bank Wijnaendts-Luijten Fonds	71.878	66.451
ABN-AMRO Bank Fonds Van Lange	2.567	2.566
ING	2.426.859	131.528
ING Spaarrekening	999.939	266.113
Rabobank	139.285	104.258
Kruisposten	0	0
	3.884.340	770.887

De ING rekening heeft een hoog saldo omdat de vereniging ten behoeve van het Molenfonds een bedrag van 3,5 miljoen heeft ontvangen van het ministerie van OC&W ten behoeve van bijdragen aan groot onderhoud bij molens. Vanwege een beperking door de bank in rente is dit bedrag niet geheel doorgeboekt naar de spaarrekening.

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

6. Reserves

Het eigen vermogen betreft zowel het vrij besteedbare vermogen als het vastgelegd vermogen.

Verloopstaat	Contin.	Reserve	Bestemm.	Reserve	Bestemm.	Totaal
Reserves en Fondsen	Reserve	Doel-	reserves	financiering	fondsen	
		besteding		activa		
Stand per 1 jan 2018	778.899	698.132	145.856	951.123	1.014.461	3.588.471
Resultaatsbestemming 2018	-28.690	43.592	0	0	65.392	80.294
Onttrekkingen						
bestemmingsreserves		82.074	-82.074			0
Toevoeging						
bestemmingsreserves		-77.792	77.792			0
Mutatie Reserve financiering						
activa		-15.728		15.728		0
Overige mutaties						0
Stand per 31 dec 2018	750.209	730.278	141.574	966.851	1.079.853	3.668.765

Bestemmingsreserves	2018	2017
Bestemmingsreserve Egalisatiereserve geschonken meubilair	36.926	36.926
Bestemmingsreserve Molenfonds	101.954	85.199
Bestemmingsreserve Onderhoudsfonds De Roos	2.694	23.731
	<u>141.574</u>	<u>145.856</u>

Bestemmingsreserve Egalisatiereserve geschonken meubilair	2018	2017
Stand op 1 januari	36.926	36.926
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	0	0
Stand op 31 december	36.926	36.926

Bestemmingsreserve Molenfonds	2018	2017
Stand op 1 januari	85.199	54.770
Toevoegingen	77.792	30.429
Onttrekkingen	-61.037	0
Stand op 31 december	101.954	85.199

Bestemmingsreserve Onderhoudsfonds De Roos	2018	2017
Stand op 1 januari	23.731	13.186
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	-21.037	10.545
Stand op 31 december	2.694	23.731

Reserve financiering activa	2018	2017
Reserve financiering activa voor doelstellingen	242.384	252.733
Reserve financiering activa voor bedrijfsvoering	724.467	698.390
	<u>966.851</u>	<u>951.123</u>

De maximale omvang van de continuïteitsreserve bedraagt anderhalf maal de uitvoeringskosten van het boekjaar (1,5 maal € 500.139). Dit maximum is ontleend aan de Goede Doelen Nederland richtlijn 'Reserves Goede Doelen'. De Hollandsche Molen blijft hier binnen. De omvang van de continuïteitsreserve garandeert dat het werk van de vereniging voortgezet kan worden, ook in tijden van economische teruggang en mogelijke afname van de vermogensbestanddelen.

De bestemmingsreserve Molenfonds is ten behoeve van molens in Nederland.

De bestemmingsreserve Onderhoudsfonds De Roos is bestemd voor het onderhoud van molen de Roos in Delft.

Het beleid van De Hollandsche Molen is er niet op gericht om de reserves autonoom te laten groeien.

Indien de reserves groot genoeg zijn om het werk van de vereniging structureel en voor langere tijd mogelijk te maken, is er bij toename van deze reserves ruimte voor specifieke bestedingen. Dat moment is echter nog niet bereikt.

Reserve activa doelstellingen

De reserve activa doelstelling omvat die activa die in het kader van de doelstelling zijn vastgelegd. Deze activa hebben betrekking op de activa van molens en bijbehorend onroerend goed. Deze reserve kan daardoor niet vrij worden besteed. Een mutatie in de activapost molens en bijbehorend onroerend goed leidt tot overeenkomstige mutaties in deze reserve.

Reserve activa bedrijfsvoering

De reserve activa bedrijfsvoering omvat de activaposten (gebouwen en terreinen, inventaris en overige materiële vaste activa) waarin middelen zijn vastgelegd ten behoeve van de bedrijfsvoering. Om deze reden zijn deze middelen niet vrij besteedbaar.

7. Fondsen

Bestemmingsfondsen

	2018	2017
Molenfonds	521.250	450.000
Bestemmingsfonds van Toorn Scholtenstichting	7.200	0
Fonds Van Lange	142.887	149.269
Stokhuyzen Publicatie Fonds	51.852	50.835
Wijnaendts-Luijten Fonds	356.664	364.357
	<u>1.079.853</u>	<u>1.014.461</u>

Molenfonds

Dit fonds is ten behoeve van molens in Nederland. De toevoeging van €71.250 zijn nog niet toegezegde bijdragen vanuit het fonds aan de molens in Nederland. In 2018 hebben wij €188.750 toegezegd van de €260.000 die beschikbaar werd gesteld. Het bedrag wordt toegevoegd aan het Molenfonds zodat in 2019 meer bijdragen gedaan kunnen worden.

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2017
Stand per 1 januari	450.000	400.000
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* Toevoegingen	71.250	50.000
* Ontrekkingen	0	0
	<u>521.250</u>	<u>450.000</u>

Van Toorn Scholtenstichting

Dit fonds is ten behoeve van speciale molenprojecten. De Van Toorn Scholten Stichting kent De Hollandsche Molen een bedrag van € 100.000 toe. Een overzicht van de projecten welke een bijdrage hebben ontvangen is te vinden bij paragraaf 24. Fondsen t.b.v. derden. De Van Toorn Scholten Stichting wil dat nog niet toegekende gelden in een bestemmingsfonds toegevoegd worden.

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2017
Stand per 1 januari	0	0
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* Toevoegingen	110.000	0
* Ontrekkingen	-102.800	0
	<u>7.200</u>	<u>0</u>

Fonds Van Lange

Dit betreft een nalatenschap “onder de last om deze erfenis te gebruiken voor de aankoop van onroerende zaken in de Provincie Utrecht”. In het boekjaar heeft er een onttrekking plaats gevonden van € 9.184 ten behoeve van de aankoop van een terras bij molen Rijn en Lek in Wijk bij Duurstede. In het kader van de resultaatsbestemming wordt voorgesteld aan het saldo van het fonds € 2.802 toe te voegen, waardoor het saldo per einde boekjaar 2018 € 142.887 gaat bedragen.

Het verloop gedurende het boekjaar is als volgt:

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2017
Stand per 1 januari	149.269	146.342
Onttrekking	-9.184	0
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* ontvangen rente 2%	2.802	2.927
	<u>142.887</u>	<u>149.269</u>

Stokhuysen Publicatie Fonds

Dit fonds betreft een in 1998 ontvangen nalatenschap. In overleg met de nabestaanden van mevrouw C. Stokhuysen is door het bestuur besloten deze nalatenschap te bestemmen ten behoeve van publicatie doeleinden. In het verslagjaar heeft er geen onttrekking plaats gevonden.

In het kader van de resultaatbestemming wordt voorgesteld aan het saldo van het fonds € 1.017 toe te voegen, waardoor het saldo per einde boekjaar € 51.852 gaat bedragen. Het verloop gedurende het boekjaar is als volgt:

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2017
Stand per 1 januari	50.835	49.838
Onttrekking	0	0
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* ontvangen rente 2%	1.017	997
	<u>51.852</u>	<u>50.835</u>

Wijnaendts-Luijten Fonds

Dit fonds betreft een in 1995 ontvangen nalatenschap. Het rendement van dit op bankrekeningen aangehouden of in obligaties belegde vermogen wordt in het jaar volgend op het boekjaar ter beschikking gesteld voor het onderhoud aan molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Van het rendement wordt 10% toegevoegd aan het kapitaal van het fonds en 10% aan vereniging De Hollandsche Molen verstrekt wegens verrichte werkzaamheden.

In het kader van de resultaatbestemming wordt voorgesteld niets aan het saldo van het fonds toe te voegen omdat de beleggingen verlies hebben geleden ten opzichte van hun waarde aan het begin van het jaar. Hierdoor is er in 2018 € 7.693 onttrokken uit het fonds wegens dit verlies.

Het verloop gedurende het boekjaar is als volgt:

	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2018	Na voorstel bestemming exploitatie- saldo 2017
Stand per 1 januari	364.357	363.490
Bestemming/verdeling exploitatiesaldo:		
* Toevoegingen	0	8.675
* Ontrekkingen	-7.693	-7.808
	<u>356.664</u>	<u>364.357</u>

8. Langlopende schulden

	2018	2017
Restauratiefonds Hypotheek Edam 1,5% rente	78.762	81.253
Restauratiefonds Hypotheek Edam 2,5% rente	32.502	33.383
	<u>111.264</u>	<u>114.636</u>

In 2015 is de woning in de molen te Edam gerenoveerd. Hiervoor is een hypotheek opgenomen bij het Nationaal Restauratiefonds waarmee een deel van de kosten is gedekt. De Molen van de Zuidpolder, inclusief huuropbrengsten, zijn onderpand. Het betreft twee leningdelen met een rentepercentage van 1,50% en 2,50% en een resterende looptijd van respectievelijke 309 en 312 maanden. Het eerste leningdeel is ingegaan op 1 oktober 2014 en het tweede leningdeel is ingegaan op 1 januari 2015. Een bedrag van ongeveer €4.500 wordt in 2019 afgelost.

9. Kortlopende schulden

	2018	2017
Belastingen en sociale premies	26.985	27.272
Overige schulden en overlopende passiva	3.841.911	972.731
	<u>3.868.896</u>	<u>1.000.003</u>

Belastingen en sociale premies

	2018	2017
Omzetbelasting	-1.878	-1.129
Loonheffing	28.863	28.401
	<u>26.985</u>	<u>27.272</u>

Omzetbelasting

In 2015 heeft de Belastingdienst een uitspraak gedaan welke van onze activiteiten BTW-plichtig zijn en welke niet. Onze activiteiten van molenbiotoopadviezen en molenaarsexamens zijn aangemerkt als

diensten van sociaal-culturele aard die vrijgesteld zijn van BTW. De producten in de winkel vallen binnen de sociaal culturele vrijstelling. De verhuur van enkele molens is BTW plichtig. Dit is verwerkt in de baten en lasten van de molens.

Overige schulden en overlopende passiva

	2018	2017
Aangegane verplichtingen uit ontvangen middelen:		
* Rijkssubsidies	1.203.597	0
* Wijnaendts-Luijten Fonds	0	6.940
* Gravin van Bylandt Stichting	57.046	65.246
* Van Toorn-Scholten Stichting	84.852	4.852
* BankGiro Loterij	254.300	343.550
Crediteuren	56.517	36.034
Te betalen overige kosten	36.177	86.804
Vooruitontvangen contributies	1.568	1.740
Vooruitontvangen bedragen	165.355	41.050
Vooruitontvangen subsidies	1.933.197	33.267
Vooruitontvangen BankGiro Loterij gelden *	0	301.664
Reservering vakantiedagen	31.347	34.398
Reservering vakantiegeld	14.813	13.447
Overige	3.142	3.739
	3.841.911	972.731

*Een bedrag van ongeveer €1.281.235 van de vooruitontvangen subsidies zal uitgegeven worden in 2020-2021. De rest in 2019.

Aangegane verplichtingen uit ontvangen middelen Gravin van Bylandt Stichting

In 2018 ontving De Hollandsche Molen van de M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting een bedrag van € 26.000 voor bijdragen in het molenbehoud. Een specificatie van de toekenningen is opgenomen in hoofdstuk 24.

Aangegane verplichtingen uit ontvangen middelen Van Toorn-Scholten Stichting

Deze stichting stelt De Hollandsche Molen in staat een bijdrage te doen aan unieke en specifieke molenprojecten. De vereniging verzorgt voor de stichting de selectie, toekenningen en uitbetalingen van bedragen na voltooiing van de betreffende projecten.

Aangegane verplichtingen uit ontvangen gelden van de BankGiro Loterij

In 2018 ontving De Hollandsche Molen uit de opbrengst 2017 van de BankGiro Loterij een bedrag van € 400.000. Uit de beschikbare middelen heeft het bestuur van De Hollandsche Molen toezeggingen gedaan ten bedrage van € 328.750. Het volledige saldo betreft dus verplichtingen voor molenrestauraties die nog niet uitgekeerd zijn omdat nog niet voldaan is aan de voorwaarden. De stijging is te verklaren uit een toename aan toezeggingen die nog niet uitgekeerd zijn.

Crediteuren

Een bedrag van €6.124 vanuit de crediteuren is voor nog te betalen pensioenen.

Te betalen overige kosten

De te betalen overige kosten bestaan uit een personeelspot van €655 en €2.487 te betalen declaraties van medewerkers.

Vooruit ontvangen bedragen

Deze bestaan uit vooruit ontvangen gelden ten behoeve van projecten en ontvangen borgsommen.

Vooruit ontvangen subsidies

Dit betreft de vooruit ontvangen subsidies van het ministerie van OC&W voor het Molenfonds en een restant van vooruit ontvangen subsidies voor het onderhoud van onze eigen molens.

Vooruit ontvangen BankGiro Loterij gelden

Het betreft met name de bijdrage van één miljoen euro van de BankGiro Loterij voor het project Molenfonds voor besteding in de periode 2015-2018. Deze periode is afgerond per jaar ultimo. Voor de periode 2019-2021 is in 2019 een toezegging van €750.000 gedaan door de BankGiro Loterij voor het project Daar Bij De Molen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

In 2018 zijn we begonnen met het renoveren van woning 135 aan de Zeeburgerdijk. Hiervan is 70% van het contract met de aannemer voltooid. Het restant van €43.101 wordt in 2019 gerealiseerd. De niet uit de balans blijvende rechten betreffen de huuropbrengsten van de appartementen en de verhuurde molens of molenschuren. De appartementen bevinden zich boven de kantoren van De Hollandsche Molen in Amsterdam. De verhuurde molens en molenschuren betreffen de bewoonde molen in Edam, de begane grond van de molen en molenshuur in Delft, de molen in Oud Vossemeer en de molenshuur in Wijk bij Duurstede. Bij enkele toekenningen aan molenhouders is de voorwaarde opgenomen dat indien de molens binnen 5 jaar worden verkocht de door De Hollandsche Molen toegekende bijdrage zal moeten worden terugbetaald.

Toelichting samengevoegde staat van baten en lasten

Resultaat 2018

Het verslagjaar werd afgesloten met een positief resultaat van € 80.295. Er was een negatief resultaat van € 88.589 begroot. Het verschil is ontstaan door de toekenning van het ministerie van OC&W voor het Molenfonds, een nalatenschap, lagere kosten op gebied van draagvlakverbreding, werving en lagere uitvoeringskosten dan begroot.

De Hollandsche Molen heeft 96% van haar uitgaven besteedt aan het doel waar zij voor is opgericht, het behoud van molens in Nederland.

Bestedingspercentages

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2018	2018	2017
Doelbestemmingspercentage Lasten	96%	88%	90%
Doelbestemmingspercentage Baten	91%	94%	84%
Wervingskostenpercentage	2%	6%	4%
Beheer en administratie	75.021	112.599	90.352

Ter informatie zijn in de tabel opgenomen het:

- bestedingspercentage lasten: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door de som der lasten;
- bestedingspercentage baten: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door de som der baten. De realisatie van de nalatenschappen zijn hoger dan begroot, hierdoor is het doelbestemmingspercentage baten lager geworden.
- Wervingskostenpercentage: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de wervingskosten te delen door de som der geworven baten.
- Beheer en administratie: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de Beheer en administratiekosten te delen door de som der geworven baten.

11. Baten particulieren

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Contributies leden	107.158	121.790	107.777
Lidmaatschap eigenaren	5.705	6.001	5.805
Donaties, giften en schenkingen	22.529	32.986	20.822
Nalatenschappen	286.626	200.000	241.516
Giftenacties	6.010	26.585	15.727
Molenfonds	16.086	89.359	22.164
Onderhoudssubsidies	6.958	0	0
Totaal Baten van Particulieren	<u>451.072</u>	<u>476.721</u>	<u>413.811</u>

De baten particulieren zijn bij De Hollandsche Molen opgedeeld in 7 posten. De baten uit contributies en diverse giften uit particulieren zijn lager dan begroot. De baten uit nalatenschappen zijn hoger dan begroot. De baten uit het Molenfonds betreffen de baten uit crowdfundingacties afkomstig van particulieren. Deze zijn lager dan begroot omdat er minder projecten waren. De baten uit onderhoudssubsidies betreffen een bijdrage van particulieren t.b.v. onze eigen molens.

12. Baten bedrijven

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Contributies leden	2.105	3.209	2.839
Lidmaatschap eigenaren	2.900	2.455	2.375
Donaties, giften en schenkingen	95	16	10
Giftenacties	140	119	70
Molenfonds	500	3.880	2.250
Restauratiesubsidies	0	0	32.795
Onderhoudssubsidies	10.075	0	10.000
Totaal Baten van Bedrijven	<u>15.815</u>	<u>9.679</u>	<u>50.339</u>

De baten van bedrijven zijn iets hoger dan begroot. De onderhoudssubsidies betreffen de bijdrage van De Heus van € 10.000 aan de molen Rijn en Lek in Wijk bij Duurstede.

13. Baten van Loterijorganisaties

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Bijdrage BankGiro Loterij	400.000	400.000	400.000
Doorbelastingen BankGiro Loterij	-50.000	-50.000	-50.000
BankGiro Loterij Molenfonds	301.664	303.000	263.493
Bijdrage BankGiro Loterij Geoormerkt werven	77.793	43.000	30.429
Totaal Baten van Loterijorganisaties	729.457	696.000	643.922

Onder baten van loterij organisaties zijn alle vormen van baten van de BankGiro Loterij opgenomen. In overleg met de BankGiro Loterij besteedt de vereniging € 50.000 aan het onderhoud van de eigen molen (zie 25.). Daarnaast besteedt zij € 40.000 aan communicatie en fondsenwerving en € 50.000 als vergoeding voor de uitvoeringskosten van toekenningen uit het Molenfonds.

Het BankGiro Loterij Molenfonds is het bedrag van de toekenning van de BankGiro Loterij welke De Hollandsche Molen weer als bijdragen aan met name groot onderhoudsprojecten toekent.

De bijdrage BankGiro Loterij Geoormerkt werven betreft de opbrengsten van deelnemers die bij de BankGiro Loterij specifiek meespelen voor het molenbehoud.

14. Baten van overheden

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Contributies leden	548	808	715
Lidmaatschap eigenaren	6.650	6.578	6.362
Molenfonds	1.574.113	0	0
Via Molina	3.660	0	0
Bijdrage fondsen Digitalisering Molendocumen	3.124	0	0
Bijdrage fondsen Allemolens.nl	24	0	0
Opbrengst werk voor derden-RACM	30.000	30.000	30.000
Educatief molenaar WbDuurstede	0	0	3.437
Restauratiesubsidies	25.664	0	10.004
Onderhoudssubsidies	44.968	24.250	53.359
Totaal Baten van Overheden	1.688.751	61.636	103.877

Onder baten van overheden worden uitsluitend baten die zijn verkregen van een overheid, daaronder begrepen de Europese Unie of vergelijkbare internationale organisaties, overheidsinstellingen en publiekrechtelijke organisaties verantwoord. De afwijkingen ten opzichte van de begroting betreffen met name het Molenfonds vanwege de bijdrage van het ministerie van OC&W en de restauratie en onderhoudssubsidies.

15. Baten van andere organisaties zonder winststreven

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Contributies leden	3.660	4.192	3.710
Lidmaatschap eigenaren	22.421	22.966	22.213
Donaties, giften en schenkingen	5.000	7.998	5.049
Giftenacties	60	1.296	918
Molenfonds	7.534	1.762	258
Baten Gravin van Bylandt Stichting	16.000	26.000	26.000
Bijdrage fondsen leder kind naar de molen	52.965	59.500	59.500
Bijdrage fondsen professionalisering Nationale	0	0	75.067
Via Molina	0	90.000	0
Overige projecten	0	130.000	0
Bijdrage van Toorn Scholten Stichting	110.000	0	0
Bijdrage Prins Bernhard Cultuurfonds	0	100.000	0
Restauratiesubsidies	26.434	0	40.811
Onderhoudssubsidies	73.735	0	11.255
Totaal Baten van Andere Organisaties zonder Winststreven	317.809	443.714	244.781

Onder baten van andere organisaties zonder winststreven worden opgenomen de baten van niet verbonden organisaties.

De baten uit lidmaatschap eigenaren zijn grotendeels onder dit onderdeel opgenomen omdat het de baten van de molenorganisaties betreft.

De baten voor het project Via Molina vanuit andere organisaties zijn niet gerealiseerd. De baten worden via een andere weg verkregen.

De baten van Overige projecten zijn niet gerealiseerd en niet uitgegeven.

Wel is een bijdrage van de Van Toorn Scholten Stichting ontvangen.

De bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds zijn niet gerealiseerd en uitgegeven.

De restauraties en onderhoudssubsidies betreffen subsidies van kleinere fondsen welke niet waren begroot en betreffen activiteiten bij molen De Roos in Delft die mede door de vrienden stichting aldaar zijn gefinancierd.

16. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Baten verkopen	13.985	23.500	17.296
Kosten verkopen	-13.054	-9.500	-13.678
Netto baten verkopen	931	14.000	3.618
Bijdrage fondsen project Academie	0	200	455
Opbrengst werk voor derden-Wijnaendts-Luijten	0	828	868
Opbrengst werk voor derden-Van Bylandt	2.500	2.500	2.500
Opbrengst werk voor derden-Advieswerk overig	20.374	16.800	33.043
Opbrengst Veiligheidsproject	186	500	2.108
Baten kantoorverhuur Zeeburgerdijk	9.000	10.800	10.800
Congressen, presentaties en excursies	132	2.000	450
Bijdragen molencontactdag	3.845	4.000	5.138
Examengeld vrijwillige molenaars	7.900	0	8.600
Huren	24.200	24.900	24.900
Totaal Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	69.068	76.528	92.480

Bij baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten heeft De Hollandsche Molen diverse werkzaamheden uitgevoerd.

Het examengeld voor vrijwillige molenaars was wegens een omissie niet begroot maar wel verwacht.

Kostentoerekening

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Kosten van activiteiten	2.618.708	1.238.961	936.697
Salarissen en sociale lasten	241.231	347.379	281.129
Pensioenlasten	44.782	52.109	42.485
Ov. Personeelskosten	46.726	52.000	44.357
Huisvestingskosten	53.118	66.751	52.058
Kantoorkosten	58.497	64.663	39.640
Algemene kosten	55.785	64.219	59.597
	3.118.847	1.886.082	1.455.963

De kostentoerekening voor 2018 is gespecificeerd:

	DOELSTELLINGEN					WERVING	Beheer en admi- nistratie	Totaal 2018
	draagvlak- verbreding	belangen- behartiging	advisering	fondsen tbv derden	eigen molens	BATEN		
Kosten activiteiten	492.063	23.590	22.219	1.914.171	128.970	37.695	-	2.618.708
Salarissen/soc.lasten	84.431	60.308	19.298	9.649	19.298	12.062	36.185	241.231
Pensioenlasten	15.674	11.195	3.583	1.791	3.583	2.239	6.717	44.782
Ov. pers.kosten	16.354	11.682	3.738	1.869	3.738	2.336	7.009	46.726
Huisvestingskosten	18.591	13.280	4.249	2.125	4.249	2.656	7.968	53.118
Kantoorkosten	20.474	14.624	4.680	2.340	4.680	2.925	8.774	58.497
Overige alg.kosten	19.525	13.946	4.463	2.231	4.463	2.789	8.368	55.785
	667.112	148.625	62.230	1.934.176	168.981	62.702	75.021	3.118.847

In de richtlijn 650 voor fondsenwervende instellingen is een model voor lastenverdeling opgenomen. In dit model wordt onderscheid gemaakt tussen kosten besteed aan doelstellingen, kosten voor de werving van baten en kosten voor beheer en administratie. Binnen de richtlijn is de fondsenwervende instelling vrij om te bepalen welke kosten toegerekend worden aan beheer en administratie, mits een consistente methodiek wordt gehanteerd.

De Hollandsche Molen heeft gekozen voor een methodiek die logisch voortvloeit uit het systeem van meerjarenbeleidsplan en activiteitenplan. Op basis van de urenregistratie is geïnventariseerd hoeveel uren de directie en medewerkers aan de vijf onderscheiden doelstellingen besteden en hoeveel uren betrekking hebben op beheer en administratie, waarbij de Aanbeveling kosten beheer en administratie van Goede Doelen Nederland is gevolgd. De kostentoerekening is dus gebaseerd op basis van de besteedde uren.

Gebleden is dat beheer en administratie werkzaamheden 14,6% van de brutoloonkosten betref. Dit percentage is gehanteerd bij de berekening van de kosten beheer en administratie. Het bestuur heeft als maximale norm een percentage van 25% van de totale uitvoeringskosten gesteld.

21. Draagvlakverbreding

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Tijdschrift Molens	26.952	25.750	24.551
BankGiro Loterij Molenfonds	301.665	253.000	263.494
Educatie	56.925	172.600	50.342
Via Molina	3.660	80.000	0
Kosten BGL Geormerkt werven	61.037	50.000	0
Professionalisering Nationale Molendag	0	0	73.422
Digitale communicatie	22.156	27.675	22.047
Public relations	1.769	3.000	152
Allemolens.nl	10.628	11.450	16.924
Relatiebeheer (CRM)	7.271	9.000	9.610
	<hr/> 492.063	<hr/> 632.475	<hr/> 460.542
Kostentoerekening uitvoeringskosten	175.049	219.374	176.031
	<hr/> <hr/> 667.112	<hr/> <hr/> 851.849	<hr/> <hr/> 636.573
BankGiro Loterij Molenfonds			
Molenprijs	149.897	100.000	110.910
Nationale Molendag	72.571	60.000	51.055
Communicatieactiviteiten	0	0	0
Molenfeest en overige Molenfonds	1.511	23.000	47.687
Provinciale molendagen	0	0	0
Diversen	0	0	0
Uitvoeringskosten	77.686	70.000	53.842
	<hr/> 301.665	<hr/> 253.000	<hr/> 263.494

De kosten betreffen het drukken en verzenden van het blad Molens en de kosten van de redactie.

De kosten voor het BankGiro Loterij Molenfonds zijn globaal als begroot. De BankGiro Loterij Molenprijs werd dit jaar voor de achtste keer georganiseerd.

Omdat De Hollandsche Molen in 2018 95 jaar bestond was de hoofdprijs dit jaar verhoogd van € 50.000,- naar € 95.000,- . De overige projecten ontvingen het aantal uitgebrachte stemmen in euro's. Voor educatie zijn minder kosten gemaakt, aangezien de baten minder hoog waren.

Het project Via Molina loopt voorspoedig, maar in tegenstelling tot de begroting zijn er in het boekjaar nog nauwelijks kosten gemaakt. Deze worden doorgeschoven naar het volgende jaar.

De kosten BGL Geormerkt werven betreft de aanstelling van een marketing medewerker welke wordt bekostigd uit de bestemmingsreserve Molenfonds.

De digitale communicatie betreft kosten voor de website, digitale nieuwsbrieven en dergelijk.

Voor allemolens.nl is meer uitgegeven. In samenwerking met de Stichting Molendocumentatie is gewerkt aan diverse verbetering van de voorzijde en achterzijde van deze website.

De kosten voor relatiebeheer betreffen het onderhoud en oplossen van problemen met het CRM systeem.

22. Belangenbehartiging

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Examens vrijwillige molenaars	15.460	17.000	17.324
Molencontactdag	4.485	3.914	5.422
Molentoeekomst	1.244	1.500	2.020
Congressen, presentaties en excursies	600	2.000	2.061
Molenadviesraad	1.801	2.000	1.738
	<hr/> 23.590	<hr/> 26.414	<hr/> 28.565
Kostentoe rekening uitvoeringskosten	125.035	141.719	113.719
	<hr/> 148.625	<hr/> 168.133	<hr/> 142.284

De kosten voor de examens van molenaars zijn iets lager omdat minder mensen examen hebben gedaan. Molencontactdag is iets duurder dan begroot. De kosten voor Molentoeekomst zijn reiskosten voor de provinciale tour.

De kosten voor congressen, presentaties en excursies betreffen de kosten die zijn gemaakt voor de excursie per motor waar leden aan mee konden doen.

De kosten voor de Molenadviesraad betreffen de zaalhuur.

23. Advisering

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Technische Advisering	377	1.700	388
Molenbiotoop Advisering	2.365	1.400	1.912
Stichting Molendocumentatie	12.287	9.189	9.088
Digitalisering Molendocumentatie	3.124	0	0
Veiligheidsproject	1.647	2.800	3.685
Molenacademie	0	500	134
Kosten werk voor derden	2.419	1.450	784
	<hr/> 22.219	<hr/> 17.039	<hr/> 15.991
Kostentoe rekening uitvoeringskosten	40.011	36.886	29.598
	<hr/> 62.230	<hr/> 53.925	<hr/> 45.589

In het verslagjaar was het aantal technische adviezen beperkt. Er zijn diverse biotoop adviezen uitgebracht. Een flink deel betrof hier (gratis) service aan de leden. De gemaakte kosten zijn met name reiskosten voor een bezoek ter plaatse.

In 2004 kwamen de besturen van De Hollandsche Molen en de SMD, die de bibliotheek, het archief en de collecties Molendocumentatie van de Vereniging beheren, tot overeenstemming over de financiële verhoudingen. Afgesproken werd dat investeringen in computers, software en meubilair door De Hollandsche Molen worden gedaan. De stichting krijgt daarnaast een subsidie van de vereniging voor

haar onkosten (reiskosten bestuur en vrijwilligers, kantoorbehoeften, etc.). De gemaakte kosten betreffen hoofdzakelijk hosting en systeem ondersteuning. De kosten zijn hoger dan begroot wegens een miscommunicatie bij het maken van de begroting. De aangekondigde kosten betroffen de gerealiseerde kosten.

De kosten voor digitalisering Molendocumentatie zijn gemaakt voor het scannen en digitaliseren van een deel van het archief van vóór 1950.

Voor het project Veiligheid betreft het kosten gemaakt door de werkgroep Veiligheid.

De kosten werk voor derden zijn met name reiskosten.

24. Fondsen t.b.v. derden

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Projecten budget BankGiro Loterij	328.750	400.000	350.000
Doorbelastingen BankGiro Loterij	-140.000	-140.000	-140.000
Projecten budget van Toorn Scholten Stichting	102.800	0	0
Projecten budget Molenfonds.nl	15.631	80.000	13.195
Projecten budget Molenfonds Rijk (OC&W)	1.574.113	0	0
Projecten budget Van Bylandt Stichting	16.000	26.000	26.000
Projecten budget Wynaendts-Luijten Fonds	7.693	5.610	7.939
Projecten budget Stokhuyzenpublicatie Fonds	0	0	0
Projecten budget Prins Bernhard Cultuurfonds	0	100.000	0
Projecten budget Fonds van Lange	9.184	0	0
	<hr/> 1.914.171	<hr/> 471.610	<hr/> 257.134
Kostentoerekening uitvoeringskosten	20.005	21.355	17.136
	<hr/> <hr/> 1.934.176	<hr/> <hr/> 492.965	<hr/> <hr/> 274.270

Projecten budget BankGiro Loterij

In het boekjaar deed de BankGiro Loterij een toekenning van wederom € 400.000 aan De Hollandsche Molen. Van dit bedrag wordt € 260.000 via het Molenfonds verdeeld over de molens in Nederland. De interne doorbelasting van de bijdrage BGL betreft een herallocatie van de door BGL toegekende bijdrage aan de baten fondsenwerving, personele kosten en aan de eigen molens. Het verloop van het molenbudget BankGiro Loterij was als volgt:

Restant budget 2017	€ 51.282
Toegekend door de BankGiro Loterij	<hr/> € 400.000
Totaal budget 2018	€ 451.282
Totaal toegekend 2018	<hr/> € 328.750
Overgeheveld naar 2019	€ 122.532

De toekenningen in 2018 kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Ysbrechtum (Friesland) Ysbrechtum windmotor	€ 3.750
Lettele (Overijssel) Korenmolen De Leeuw	€ 10.000
s-Heerenberg (Gelderland) Molenromp	€ 10.000
Arnhem (Gelderland) Klarendalse Molen De Kroon	€ 10.000
Zelhem (Gelderland) Coopsmolen	€ 25.000
Quadenoord (Gelderland) Watermolen Quadenoord	€ 10.000
Loenen aan de Vecht (Utrecht) Loenderveense Molen	€ 10.000
Uitgeest (Noord-Holland) De Kat	€ 10.000
Oterleek (Noord-Holland) Strijkmolen I	€ 10.000
Oosterend (Noord-Holland) Het Noorden	€ 20.000
Mijnsheerenland (Zuid-Holland) De Goede Hoop	€ 15.000
Hoogmade (Zuid-Holland) Hoogmadese Molen	€ 10.000
Zoeterwoude (Zuid-Holland) Grootte Molen	€ 5.000
Koudekerk ad Rijn (Zuid-Holland) Lagenwaardse Molen	€ 10.000
Bleskensgraaf (Zuid-Holland) Molen De Vriendschap	€ 10.000
Bleiswijk (Zuid-Holland) Boezemmolen de AI	€ 10.000
Kloetinge (Zeeland) Oostmolen	€ 10.000
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 188.750</u>
Bijdrage eigen molen De Hollandsche Molen	€ 50.000
Communicatie en fondsenwerving	€ 40.000
Vergoeding uitvoeringskosten De Hollandsche Molen	€ 50.000
Naar volgend jaar via het bestemmingsfonds	€ 71.250
Totaal	<u>€ 400.000</u>

Projecten budget Van Toorn Scholten Stichting

De toekenningen in 2018 kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Groningen (Groningen) Groninger Molenhuis	€ 10.000
Zuidwolde (Drenthe) De Molen van Wassens	€ 12.800
Oldebroek (Gelderland) De Hoop	€ 40.000
Hoedekenskerke (Zeeland) Koutermolen	€ 40.000
Naar volgend jaar via bestemmingsfonds	€ 7.200
Totaal	<u>€ 110.000</u>

Projecten budget Molenfonds.nl

De toekenningen in 2018 kunnen als volgt gespecificeerd worden:

0000-Algemeen molenfonds	€ 11.284
1254-Een nieuw gebit voor de Vlijt	€ 25
1504-Geef molen De Onderneming	€ 4.322
Totaal	<u>€ 15.631</u>

Projecten budget Molenfonds Rijk (OC&W)

De toekenningen in 2018 kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Holwerd (Friesland) Miedenmolen	€ 112.000
Paesens (Friesland) De Hond	€ 122.500
Ameland (Friesland) De Phenix	€ 87.500
Zuidwolde (Drenthe) De Molen van Wassens	€ 254.100

Schellinkhout (Noord-Holland) Grote Molen	€ 122.500
Schermer (Noord-Holland) Strijkmolen K	€ 168.000
Rijpwetering (Zuid-Holland) Lijkermolen I	€ 102.200
Rijpwetering (Zuid-Holland) Lijkermolen II	€ 109.900
Warmond (Zuid-Holland) Lakermolen	€ 125.790
Kinderdijk (Zuid-Holland) Nederwaard 4	€ 175.000
Brouwershaven (Zeeland) De Haan	€ 136.936
Vergoeding uitvoeringskosten De Hollandsche Molen	€ 57.687
Totaal	€1.574.113

Projecten budget M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting

De toekenningen in 2018 kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Zelhem (Gelderland) Coopsmolen	€ 4.500
Oosterend (Noord-Holland) Het Noorden	€ 4.500
Reeuwijk (Zuid-Holland) Oukoopse Molen	€ 4.500
Naar volgend jaar	€ 10.000
<i>Subtotaal</i>	<u>€ 23.500</u>
Vergoeding uitvoeringskosten De Hollandsche Molen	€ 2.500
Totaal	€ 26.000

Projecten budget Wijnaendts-Luijten Fonds

In het verslagjaar werd een verlies geboekt op de effecten.

Projecten budget Fonds van Lange

De toekenningen in 2018 kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Aanschaf terras Molen Rijn en Lek, Wijk b.Duurstede	€ 9.184
Totaal	€ 9.184

25. Eigen molens

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Afschrijvingen	9.116	9.500	9.215
Restauratiekosten	54.314	0	95.760
Onderhoudskosten	79.652	30.979	78.105
Lasten Onderhoudsreserve De Roos	21.037	2.500	-10.545
Verzekeringen en belastingen	14.851	25.544	15.404
Project verzelfstandiging molenbezit	0	0	2.617
	<hr/> 178.970	<hr/> 68.523	<hr/> 190.556
Kostentoerekening uitvoeringskosten	40.011	80.243	64.389
Doorbelaste bijdrage BGL tbv eigen molens	-50.000	-50.000	-50.000
	<hr/> 168.981	<hr/> 98.766	<hr/> 204.945

De afschrijvingen betreffen investeringen in de verhuurde woningen van molens Delft en Edam.

Restauratiekosten voor de molens in Delft en Edam.

De onderhoudskosten zijn hoger vanwege diverse oorzaken, maar voornamelijk vanwege de nieuwe fokken voor onze molens in Warnsveld en Oud Vossemeer.

De lasten voor de onderhoudsreserve De Roos betreffen de kosten voor het onderhoud van de molen De Roos in Delft die ten laste komen van het daarvoor opgerichte Onderhoudsfonds De Roos. De kosten zijn gemaakt voor het verbouwen van de inpakzolder van onze molen De Roos in Delft.

De kosten voor verzekeringen en belastingen zijn lager omdat de vereniging naar verhouding minder rieten molens in bezit heeft. De begroting zal hier op aangepast worden.

Er zijn in het boekjaar geen kosten gemaakt voor het project verzelfstandiging molenbezit.

Van het jaarlijkse door de BankGiro Loterij aan De Hollandsche Molen toegekende budget van € 400.000 wordt € 50.000 bestemd voor de eigen molens van de vereniging.

26. Wervingskosten

De kosten van activiteiten kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Fondsenwervingsprojecten	27.451	53.000	25.788
Nalatenschappen	2.060	5.500	1.613
Kosten eenmalige acties	6.678	9.000	6.266
Contributieïnning	1.506	5.400	242
	<hr/> 37.695	<hr/> 72.900	<hr/> 33.909
Kostentoerekening uitvoeringskosten	25.007	34.945	28.041
Totaal Wervingskosten	<hr/> 62.702	<hr/> 107.845	<hr/> 61.950

In het verslagjaar is minder intensief aan fondsenwerving gedaan, met name vanwege personele wisselingen.

27. Kosten beheer en administratie

Deze kosten zijn 15,0 % van de uitvoeringskosten. De totale uitvoeringskosten zijn als volgt te specificeren:

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
a. Salarissen en sociale lasten	241.231	347.379	281.129
b. Pensioenlasten	44.782	52.109	42.485
c. Overige personeelskosten	46.726	52.000	44.357
d. Huisvestingskosten	53.118	66.751	52.058
e. Kantoorkosten	58.497	64.663	39.640
f. Algemene kosten	55.785	64.219	59.597
Uitvoeringskosten	<hr/> 500.139	<hr/> 647.121	<hr/> 519.266
Reeds toegerekende uitvoeringskosten	-425.118	-534.522	-428.914
Kosten Beheer en Administratie	<hr/> 75.021	<hr/> 112.599	<hr/> 90.352

30. Saldo Financiële Baten en Lasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Rente	153	5.000	1.242
Couponrente	12.190	12.370	19.897
(Stock)dividend	52.762	21.305	38.239
Baten verhuur appartementen Zeeburgerdijk	4.612	11.257	3.902
Waardeverandering beleggingen	-128.434	0	65.977
Totaal Financiële Baten	-58.717	49.932	129.257
Bankkosten	-2.477	-3.245	-2.649
Kosten van Beleggingen	-11.636	-13.472	-12.509
Totaal Financiële Lasten	-14.113	-16.717	-15.158
Saldo Financiële Baten en Lasten	-72.830	33.215	114.099

Conform Richtlijn 650 zijn de financiële baten en lasten in één tabel gepresenteerd.

De rente is lager omdat de rentevergoeding verder omlaag is gegaan.

Omdat er dit jaar meer aandelen in portefeuille waren is de dividenduitkering hoger dan voorgaand jaar.

De baten uit verhuur zijn lager omdat het gehele boekjaar een van de appartementen niet is verhuurd.

Dit appartement zal na renovatie vanaf 2019 weer verhuurd worden.

De waardeverandering beleggingen betreft het resultaat van gerealiseerde en ongerealiseerde koerswisselingen.

40. Salarissen en sociale lasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Salarissen en sociale lasten	389.905	399.423	364.170
Wettelijke Sociale lasten	66.962	78.956	56.487
Opbrengst verzuimverzekering	-26.966	0	-4.528
Doorbelaste salariskosten	-188.670	-131.000	-135.000
	<u>241.231</u>	<u>347.379</u>	<u>281.129</u>

Per 31 december 2018 waren er 12 mensen in dienst van De Hollandsche Molen (7,7 f.t.e.).

Doorbelaste salariskosten

Deze bestaan uit € 68.252 vanuit het project BankGiro Loterij Molendag, € 20.000 vanuit de bijdrage van de BankGiro Loterij ten behoeve van de fondsenwerving, €30.000 vanuit het project Ieder kind naar de molen, € 1.875 vanuit het project Via Molina, € 10.856 vanuit Bestemde Reserve Molenfonds en € 57.687 vanuit Project Molenfonds Rijk (OCW). De salariskosten voor het project Molenfonds Rijk zijn gebaseerd op basis van de in de aanvraag van de subsidie opgenomen begrote kosten.

Bezoldiging directie (verantwoording conform de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van GDN)

Naam N.M.D.M. Bakker

Functie directeur

Dienstverband

Aard onbepaald

Uren 30

Part-time percentage 83%

Periode 1/1-31/12

Bezoldiging

Jaarinkomen

Bruto loon/salaris 58.033

Vakantietoelage 4.585

Eindejaarsuitkering 5.202

Totaal Jaarinkomen 67.820

Belastbare vergoedingen/bijtellings 0

Pensioenlasten (wg deel) 8.423

Totaal bezoldiging 2018 76.243

Totaal bezoldiging 2017 75.719

Toelichting

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt De Hollandsche Molen de

Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van Goede Doelen Nederland (GDN, voorheen VFI) en de Code Wijffels (zie www.goededoelennederland.nl). De Adviesregeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. Per 2018 worden de SV-lasten niet meer meegerekend.

Aan de directie zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Het bestuur is onbezoldigd.

41. Pensioenlasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Pensioenpremieafdracht	64.859	76.923	63.403
Werknemersbijdrage pensioen	-20.077	-24.814	-20.918
	<u>44.782</u>	<u>52.109</u>	<u>42.485</u>

42. Overige personeelskosten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Verzuimverzekering	15.137	16.999	11.365
Arbodienst Maetis	1.709	1.651	1.492
Reis- en verblijfkosten	16.338	16.750	14.826
Leasekosten	0	0	0
Doorbelasting leasekosten	0	0	0
Eigen bijdrage leasekosten	0	0	0
Studiekosten	4.582	5.000	1.711
Uitzendbureaus	0	2.000	1.617
Kantinekosten	1.583	2.000	3.190
BHV	391	413	352
Wervingskosten	2.378	300	1.590
Overige personeelskosten	4.608	6.887	8.214
	<u>46.726</u>	<u>52.000</u>	<u>44.357</u>

43. Huisvestingskosten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Energiekosten	9.842	18.000	6.576
Erfpacht	13.669	13.920	13.693
Onderhoudskosten en servicekosten	18.056	18.938	17.533
Afschrijvingen	5.066	11.239	9.891
Onroerende Zaak Belasting	2.228	1.878	1.860
Opstalverzekering	3.315	1.976	1.752
Rioolbelasting	942	800	753
	53.118	66.751	52.058

De huisvestingskosten hebben betrekking op de exploitatie van het onroerend goed aan de Zeeburgerdijk te Amsterdam. De energiekosten zijn onder andere lager vanwege een teruggave energiebelasting.

44. Kantoorkosten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Kantoorbenodigdheden en drukwerk	3.619	7.500	4.751
Afschrijvingen	16.072	14.439	1.122
Computerkosten	18.710	17.906	14.665
Abonnementen en contributies	7.464	7.577	6.074
Portokosten	3.600	6.200	3.589
Telefoonkosten	4.904	5.422	4.453
Administratiekosten	2.987	3.000	2.982
Kopieerkosten	784	982	712
Vakliteratuur	357	1.637	1.292
Reparatie en onderhoud	-	-	-
	58.497	64.663	39.640

45. Overige algemene kosten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Accountants- en jaarrekeningkosten	18.060	33.309	32.839
Kosten CBF-keur	4.140	4.500	4.080
Assurantielasten	7.946	6.200	5.742
Representatiekosten	5.007	5.610	3.796
Vergaderkosten	19.767	14.200	12.973
Overige kosten	865	400	167
	55.785	64.219	59.597

Bijlagen

A. Samenstelling bestuur en nevenfuncties

Per 31-12-2018

Het bestuur van De Hollandsche Molen bestond over het gehele kalenderjaar 2018 uit de volgende onafhankelijke personen (tussen haakjes jaar van aftreden), te weten:

- de heer drs. N. (Nico) Papineau Salm, voorzitter (2020), lid Provinciale Staten Noord-Holland
nevenfuncties:
 - * voorzitter Raad van Toezicht Stichting Envire, Omgevingsopleidingen
 - * adviseur subsidies (educatieve) Nationaal Comité 4 en 5 mei
- mevrouw J. Zwerver-Roerig, vice-voorzitter (2019), lid Raad van Toezicht Tintenwelzijnsgroep
nevenfuncties:
 - * voorzitter VGPNONN
 - * voorzitter kerkenraad GKV Assen-Peelo
 - * mentor
- de heer A.V. de Kok (2021), beleidsmedewerker Infrastructuur en Wonen bij de fractie van het CDA in de Tweede Kamer
nevenfuncties:
 - * voorzitter redactie maandblad OKe Oegstgeest
- de heer ir. L.J. Zwierstra (2020),
nevenfuncties:
 - * bestuurslid Stichting Parkeergarages Leeuwarden
 - * begeleider schaatsen Samen Onderweg
 - * lid Raad van Advies van de Stichting Binnenstadsmanagement Leeuwarden
- de heer H.P.A. van Erve (2018)
nevenfuncties:
 - * voorzitter examencommissie De Hollandsche Molen
 - * vertrouwenspersoon van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars
 - * vertrouwenspersoon van De Hollandsche Molen
 - * bestuurslid Stichting De Kerkhovense Molen, Oisterwijk
 - * lid Adviesraad Molenstichting Noord-Brabant
- de heer drs. R.C. Boeder (2021), zelfstandig adviseur
nevenfuncties:
 - * geen
- de heer J. Bloemhof, eigenaar Foodactief (aspirant bestuurslid)
nevenfuncties:
 - * Lid RvA BOKD

Aan de leden van het bestuur zijn in het verslagjaar geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt. De bestuursleden ontvingen in 2018 geen bezoldiging. Aan de (aspirant)bestuursleden is in 2018 een reis- en verblijfvergoeding verstrekt van € 6.605 (2017: € 3.791).

Per 31 december 2018 bestond het bestuur van de stichting FAOM uit drs. N. Papineau Salm, drs. R.C. Boeder (penningmeester), dhr. A.V. de Kok (secretaris), dhr. A.H.P.M. Meesters en dhr. J.V. van Noorle Jansen.

- de heer dhr. A.H.P.M. Meesters, partner Mazars Accountants
nevenfuncties:
 - * Vereniging De Westbrabantse Molens, voorzitter
 - * Stichting Molen Bavel bestuurslid
- de heer mr. J.V. van Noorle Jansen, 'of Counsel' bij Meijburg & Co
nevenfuncties:
 - * Bestuurslid Stichting Revalide
 - * Bestuurslid Stichting Continuïteit Libra International
 - * Raadsheer-plaatsvervanger Gerechtshof Den Haag

B. Samenstelling bureau

Per 31-12-2018

Nicole Bakker, directeur (0,8 f.t.e.)

Ciska Buiten, medewerker front office (0,6 f.t.e.)

Colette Cramer, medewerker front office (0,2 f.t.e.)

Leo Endedijk, hoofd Belangenbehartiging (0,8 f.t.e.)

Matthijs Ero, adviseur molens (0,8 f.t.e.)

Ed van Gerven, medewerker communicatie (0,8 f.t.e.)

Anne de Jong, medewerker marketing (0,6 f.t.e.)

Jippe Kreuning, medewerker molenfonds (0,6 f.t.e.)

Sandra Norder, medewerker projecten (0,6 f.t.e.)

Jorinde Pijnnaken-Vroeijenstijn, junior adviseur molens (0,6 f.t.e.)

Joseph Vos, financieel administrateur (0,6 f.t.e.)

Marion de Vries, coördinator CRM en front office (0,7 f.t.e.)

In totaal bestaat het team uit 12 medewerkers (7,7 f.t.e.)

Tevens zijn op het bureau vrijwilligers actief

Bert van den Brink, vrijwilliger financiële administratie

Marjan ten Broeke, vrijwilliger beeld en geluid

Arsaad Janmohammed, vrijwilliger financiële administratie (tot 1 februari 2019)

Afke Stein, vrijwilliger social media

De nevenfuncties van mevrouw Bakker betreffen het voorzitterschap van vereniging Milieudefensie. De nevenfuncties van de heer Endedijk betreffen het voorzitterschap van het bestuur van de FIM. De nevenfunctie van mevrouw Pijnnaken-Vroeijenstijn betreft het vrijwilligerschap bij Molenstichting Leiden en Omstreken. De nevenfunctie van de heer Ero betreft het lidmaatschap van het bestuur van De Zaanse Molen. De nevenfunctie van de heer Kreuning betreft het vrijwilligerschap bij De Zaanse Molen.

C. Samenstelling molenadviesraad en commissies

Per 31-12-2018

Molenadviesraad

Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde	De heer M.K.C. Dolman
Gilde van Vrijwillige Molenaars	De heer E. Kopp
Molenstichting Drenthe	De heer J. Omvlee
Molenstichting Het Land van Heusden en Altena	De heer R.M.W.J. Dielissen
Molenstichting Limburg	De heer J. Ubachs
Molenstichting Midden- en Oost Groningen	De heer G.J. de Vries
Molenstichting Noord-Brabant	De heer mr. J.C.M. Pommer
Molenstichting voor het Gelders Rivierengebied	De heer J.G. van Rijnsbergen
Nederlandse Vereniging van Molenmakers	De heer L. Verbij
Rijnlandse Molenstichting	De heer W.J. Bos
SIMAV	De heer H. van Dieren
Stichting De Fryske Mole	De heer J.J. Poorte
Stichting De Noord-Hollandse Molenfederatie	De heer W. Rol
Stichting De Overijsselse Molen	De heer T. Temmink
Stichting De Westfriese Molens	De heer B. Slooten
Stichting Het Groninger Molenhuis	Mevrouw G. op den Akker
Stichting Het Limburgs Landschap	De heer R. Gerats
Stichting Het Utrechts Landschap	De heer P. Vesters
Stichting MolenDocumentatie	De heer J. Hoekstra
Stichting Molens Binnenmaas	De heer J.C. Booden
Stichting Vrienden van de Gelderse Molen	De heer ir. G. Pol
TIMS Nederland	De heer H.J.J. Thomas
Vereniging De Zaaansche Molen	De heer A. Drost
Vereniging De Zeeuwse Molen	De heer J. Melse
Vereniging De Hollandsche Molen	Mevrouw N.M.D.M. Bakker
Vereniging De Hollandsche Molen	De heer drs. N. Papineau Salm

Examencommissie

Per 31-12-2018

H.P.A. (Hub) van Erve, voorzitter

A.L. (Ton) Maas, secretaris

Examinatoren windmolen

D.J. (Dirk Jan) Abelskamp

Mevr. W (Wilma) van den Broek

M. (Michel) Dellebeke

H.P.A. (Hub) van Erve

T.G.N. (Theo) Friesema

G.W. (Wim) de Goeijen

P.J.M. (John) Houben

H.C. (Kees) Kammeraat

A.L. (Ton) Maas

J. (Jo) Meessen
P.J. (Pierre) Konings
S.A. (Sietse) Pot
Mevr. J.P. (Ans) Roefs
G. (Gerard) Sturkenboom
P.H. (Paul) Sijben
G.J. (Jan) Wieffer

Examinatoren watergedreven molen

J. (Jo) Meessen
M. (Martijn) Coenraads
Mevr. J.P. (Ans) Roefs
G.J. (Jan) Wieffer

Notulisten

Mevr. W. (Wilma) van den Broek
A.L. (Ton) Maas
Mevr. A. (Andrea) Muijsers
P.J. (Pierre) Konings

Redactie Molens

Per 31-12-2018
N.M.D.M. (Nicole) Bakker, voorzitter
E.A.M. (Ed) van Gerven, secretaris
W. (Wim) Giebels
B.A.J. (Bart) Hoofs
drs. K. (Kees) Kleijwegt
R. (Roelof) Kooiker
R. (Rolf) Wassens
C.F.A. (Christiaan) Pfeiffer

Werkgroep Veiligheid

Per 31-12-2018
R. (Reinier) Scheeres (voorzitter)
M. (Mark) Ravesloot
H. (Hay) Janssen (adviseur)

Jury Molenprijs

Per 31-12-2018
J. (Jeroen) van Dijke
K. (Karel) Loeff
Mevr. S. (Sascha) Baggerman

Financiële commissie

Per 31-12-2018
W. (Willem) Rol
N. J. (Niko) Poolen
A. (Arie) Verhoeff

Stichting Molendocumentatie

Per 31-12-2018

Bestuur

J. (Jippe) Hoekstra, voorzitter
R. (Rob) van der Burg, secretaris
dr. E.P. (Eric) Hannema, penningmeester

E. (Erik) Stoop, coördinator vrijwilligers
drs. D.M. (Dick) Bunscoeke
drs. F.P. (Peter) Don
drs. J.G.S. (Hans) Schemmekes
D.J.K (Dick) Zweers

Team medewerkers Stichting Molendocumentatie

Mw. A. (Agnes) Oomen
E. (Erik) Stoop
F. (Frank) Houwaard
R.H. (Ruud) Duurhoud Vorden
P.P.M. (Pieter) Lemmens
P.J. (Peter) de Moes
J.A. (Jan) Vermeulen
A. (André) Zelders
G.H. Keunen ('in buitengewone dienst')

Medewerkers die extern (vanuit huis) werken

M. (Michiel) Hooijberg
E. (Erwin) Esselink
L. (Leo) van der Drift
L. (Lolke) Rang
G.L. (Geert) Nienhuis

D. Overzicht van molens en bijbehorend onroerend goed

De post molens en bijbehorend onroerend goed onder de materiële vaste activa bestaat uit de volgende molens per 31 december 2018. Tevens is per molen de actuele WOZ-waarde aangegeven.

	Aanschafwaarde	WOZ-waarde	Verzekerde waarde
Molen De Roos, Delft	97.284	323.000	1.952.900
Zuiderpoldermolen, Edam	166.374	152.000	724.500
Braakmolen, Goor	1	1	791.100
De Jager, Oud-Vossemeer	1	6.000	816.500
De Speelman, Overschie	1	1.000	1.126.000
Nooit Gedacht, Warnsveld	1	0	1.252.000
Rijn en Lek, Wijk bij Duurstede	9.954	6.000	1.261.500
	<u>273.616</u>	<u>488.001</u>	<u>7.924.500</u>

E. Effectenportefeuille

Obligaties	<i>Marktwaarde</i>
3 7/8% Ned waterschapsbk 05/20 1,082@€100000	108.200
4 % Eurofima basel 09/21 1,12417@€100000	112.417
Var eur inv bank 05/25 1,03364166666667@€120000	124.037
Pimco GIS Glb Inv Grade Crdt Dist 19900@€11,59	230.641
Robeco Euro Sust Cred CH Dist 476@€93,68	44.592
Robeco Fin inst bd ch dist 475@€96,46	45.819
Robeco high yield bonds hdg dis v 1769,596@€87,9	155.547
6,5% Rabobank Certificaten 1,0851@€97000	105.255
Totaal obligaties	926.507

Obligaties Wijnaendts-Luijten Fonds	<i>Marktwaarde</i>
4 % eurofima basel 09/21 1,12417333333333@€75000	84.313
Pimco GIS GLB INV GRADE CRDT DIST 6000@€11,59	69.540
Robeco H-Y BD HDG V 646,5948@€87,9	56.836
Totaal obligaties Wijnaendts-Luijten Fonds	210.689

Aandelen		<i>Marktwaarde</i>
NT Eur Esg Eq Idx B dis	247	238.239
NT WORLD ESG EQ IDX B DIS	200	242.782
Aand Bmo Resp Global Equity R Dis	7.654	115.652
Aand triodos microfinance fund z dist	3.650	96.360
Aand Priv inv/cadogan ad/ side p	126	11.496
Totaal aandelen		704.529

Aandelen Wijnaendts-Luijten Fonds		<i>Marktwaarde</i>
NT Eur Esg Eq Idx B dis	17	16.397
NT WORLD ESG EQ IDX B DIS	23	27.920
Triodos Microfinance Fund Z Dist	1.300	34.320
Totaal aandelen Wijnaendts-Luijten Fonds		78.637

Totaal effectenportefeuille	1.920.362
------------------------------------	------------------

*achtergestelde obligaties kunnen een risicoprofiel hebben gelijk aan aandelen.

F. Overzicht van baten en lasten m.b.t. het onderhoud van de eigen molens en bijbehorend onroerend goed over 2018

	Baten	Baten	Lasten	Verzekering Belasting en Energiekosten	Saldo Baten en Lasten
	Huren	Subsidies	Onderhoud		
Molen De Roos, Delft	9.600	21.395	18.279	3.719	8.996
Zuiderpoldermolen, Edam	6.600	8.212	1.157	3.329	10.326
Braakmolen, Goor		0	323	1.045	-1.368
De Zwaan, Ouderkerk aan de Amstel	0	30.150	0	0	30.150
De Jager, Oud-Vossemeer	500	21.400	24.114	438	-2.652
De Speelman, Overschie		594	1.446	1.106	-1.957
De Slokop, Spaarndam	0	25.000	0	0	25.000
Het Noorden, Texel		0	0	-241	241
Nooit Gedacht, Warnsveld		9.985	24.456	3.423	-17.893
Rijn en Lek, Wijk bij Duurstede		19.000	6.372	2.033	10.595
Inforuimte, Wijk bij Duurstede	5.100		2.879	0	2.221
Woning molen De Roos, Delft	2.400		627		1.773
Molens algemeen		50.000	0	0	50.000
	24.200	185.736	79.652	14.851	115.433

G. Overzicht van baten uit nalatenschappen

P. Leemans	20.000
J.G van Boegschoten	<u>266.626</u>
	<u>286.626</u>

H. Verantwoordingsverklaring

Sinds 2006 beschikt de vereniging over het Keur voor fondsenwervende instellingen van het Centraal Bureau Fondsenwerving en voegt zich naar de reglementen en richtlijnen hiervan. Conform dit reglement dient in het bestuursverslag in ieder geval informatie te worden opgenomen over:

- de doelstelling, missie en visie;
- de belangrijkste risico's en onzekerheden;
- de doelrealisatie;
- het financieel beleid en financiële resultaten;
- de governance;
- de communicatie met belanghebbenden;
- de verwachte gang van zaken;
- maatschappelijke aspecten van ondernemen.

Doelstelling, missie en visie

De Hollandsche Molen bestaat sinds 1923. In de afgelopen (ruim) 90 jaar is ons doel hetzelfde gebleven, namelijk het behoud van molens in Nederland. De context waarin de vereniging haar werk doet verandert daarentegen continu. Om onze missie te formuleren hebben we twee uitgangspunten welke relevant zijn voor de beleidsperiode 2016-2020.

- We zijn hét landelijke goede doel dat zich inzet voor de instandhouding van de Nederlandse traditionele molens.
- Om molens te behouden richten we ons aan de ene kant op het landelijke publiek (de (potentiële) molenliefhebber) en aan de andere kant op de 'molen-professional' (alle mensen die actief zijn in de molensector).

Een missie definieert het bestaansrecht en identiteit van een organisatie. Door middel van je missie geef je aan wie je bent, wat je doet en wat je wilt bereiken. Met haar missie wil De Hollandsche Molen uitdrukken waardoor zij zich in de komende beleidsperiode (2016-2020) laat leiden. De Hollandsche Molen omschrijft haar missie als volgt:

De Hollandsche Molen werkt actief aan de instandhouding van molens in Nederland. Molens zijn levend erfgoed en vertellen het verhaal van wat ze Nederland hebben gebracht en nog steeds brengen. We willen dat de molens op een eigentijdse manier een actief onderdeel zijn van een dorp, stad of streek.

In een visie krijgt de missie handen en voeten. We willen onze missie realiseren door zowel het draagvlak voor draaiende en malende molens te verbreden bij het publiek en door de belangen van molens te behartigen bij de beslissers en beïnvloeders. Hiervoor is een sterk molen- en erfgoednetwerk van belang.

Draagvlakverbreding: We zijn dé landelijke organisatie die zoveel mogelijk (potentiële) molenliefhebbers wil betrekken bij molens. Dit kan door mensen te stimuleren geld te geven, vrijwilliger te worden, kennis over molens te vergroten, een molen te bezoeken of mee te doen aan andere activiteiten op en rond molens.

Belangenbehartiging: We zijn dé landelijke koepelorganisatie voor alle moleneigenaren en molenvrijwilligers en willen hen faciliteren en ondersteunen voor een goed molenbehoud. Op

landelijk niveau richten we ons op de overheid en andere spelers die de nodige randvoorwaarden voor het molenbehoud bepalen.

Risico's en onzekerheden

De vereniging maakt regelmatig een inventarisatie en analyse van de risico's die de organisatie De Hollandsche Molen loopt. Gekeken wordt naar bijvoorbeeld:

- Beleggingsrisico
De vereniging heeft haar vermogen belegd op basis van een defensief beleggingsprofiel. Jaarlijks wordt met de beleggingsadviseur de portefeuille bekeken en waar nodig aangepast.
- Onverwachte kosten eigen molens
De kosten voor het onderhoud en restauratie van onze eigen molens zijn opgenomen in een meerjarenonderhoudsplan. Dit maakt de kosten redelijk voorspelbaar. Eventuele onverwachte kosten kunnen worden opgevangen door ander onderhoud door te schuiven. Naast onderhoud en restauraties zijn er veiligheidsrisico's. Hier heeft de vereniging verzekeringen voor afgesloten. Er is een beleid om molens te verzelfstandigen wat ook het risico zal verkleinen.
- Wegvallen (rijks)subsidie(s) en/of bijdrage(n) fondsen voor molen(projecten)
In de huidige politieke context staan de (rijks)subsidies onder druk. Toch lijkt er op korte termijn geen probleem te zijn.
- Vermindering van de bijdrage van de BankGiro Loterij
De vereniging ontvangt twee typen bijdragen van de BankGiro Loterij. Een deel van deze bijdragen komt ten goede aan de organisatie, de rest gaat naar het molenveld. De reguliere bijdrage van € 400.000 (waarvan € 90.000 voor de organisatie) is contractueel vastgelegd voor 5 jaar (tot en met 2019). Het project Molenfonds ontvangt een projectbijdrage van 1 mln (waarvan € 65.000 per jaar voor de organisatie) voor 4 jaar en loopt tot en met 2018. De BankGiro Loterij hecht grote waarde aan molens in haar eigen communicatie. De Hollandsche Molen doet haar best de relatie met de loterij meer dan optimaal te houden.
- Slechte publiciteit en imago verslechtering
Het is denkbaar dat door ongelukken, fraude, etc. de molens slechte publiciteit krijgen wat negatieve gevolgen voor de organisatie kan hebben. De werkorganisatie steekt veel energie in het bewustzijn op dit thema richting het molenveld (bv door aandacht voor veiligheid op alle molens) en bereidt zich voor door onder andere een perstraining en een crisis draaiboek als slecht nieuws moet worden gemeld of gemanaged. Ook besteedt de organisatie veel aandacht aan veiligheid op de eigen molens.
- Stilvallen kantoor
Door brand, IT storing, diefstal kan het kantoor tijdelijk stilvallen. Middels brandbeveiliging en rolluiken wordt het risico verkleind. Indien het toch gebeurt, is de vereniging verzekerd. Ook voor persoonlijke ongevallen is de organisatie verzekerd en heeft zij BHV-ers opgeleid.
- Activiteiten huurders
Door activiteiten van de huurders in het kantoorpand of in een van de molens kan er schade ontstaan. Dit risico wordt nihil geacht.
- Vertrek van kennis uit de organisatie
Als medewerkers weggaan bij de organisatie, is er sprake van vertrek van (veel) kennis. Niet alle medewerkers zullen tegelijk vertrekken. Er is een opzegtermijn van 2 maanden. Waar mogelijk staan de werkzaamheden beschreven in draaiboeken.

Doelrealisatie

De Hollandsche Molen maakt jaarplannen waarin zoveel mogelijk concrete doelen worden opgenomen. In het bestuursverslag dat op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering wordt

gepresenteerd, legt het bestuur verantwoording af over het al dan niet halen van deze doelen. In het bestuursverslag wordt zoveel mogelijk de structuur van het jaarplan aangehouden zodat een vergelijking tussen doelen en resultaten gemaakt kan worden.

Op de website en in de publicaties van De Hollandsche Molen zijn de doelstellingen en de wijze waarop deze worden gerealiseerd weergegeven. De fondsenwerving voor de vereniging is uitsluitend gericht op contributies, bijdragen van fondsen, verkopen, subsidies en (andere) vrijwillige bijdragen. Bestanden van leden en donateurs worden niet zonder hun toestemming vrijgegeven aan derden.

De kosten voor eigen fondsenwerving bedragen in 2017 staan vermeld in de jaarrekening. De Hollandsche Molen richt zich op een doeltreffende en doelmatige besteding van de door haar geworven fondsen. Daartoe hebben de leden van het bestuur deze verantwoordingsverklaring onderschreven conform de richtlijnen van het CBF.

Iedere bestuursvergadering ontvangt het bestuur een managementrapportage waarin verslag wordt gedaan van de belangrijkste activiteiten en eventuele afwijkingen van het jaarplan en begroting. Ieder kwartaal bespreekt het bestuur de financiële tussenrapportage. Halverwege het jaar maakt de directie ten behoeve van het bestuur een stand van zaken met betrekking tot de voortgang van het jaarplan en wordt een analyse gemaakt van hoe ver de organisatie is met het bereiken van de doelen. Indien van toepassing worden maatregelen voorgesteld en uitgevoerd.

Financieel beleid en financiële resultaten

Het financieel beleid is erop gericht het vermogen van de vereniging tenminste in stand te houden. De laatste jaren zijn de inkomsten van de vereniging en de opbrengsten van het vermogen weer in evenwicht met de exploitatielast van het verenigingsbureau. Het vermogen neemt echter wel geleidelijk af. Als oorzaken zijn te noemen de lage rente en het beleggingsresultaat.

Het bestuur is zich er van bewust dat het onverkort vasthouden aan de geformuleerde ambities en het hoge activiteitsniveau alleen dan verantwoord is, als er een reëel vooruitzicht is dat de inkomsten en de uitgaven in evenwicht zijn. Ook voor de beleidsperiode 2016-2020 zet het bestuur in op het intensiveren van de eigen fondsenwerving. Tegelijkertijd blijft er aandacht voor het streven om de kosten zo laag mogelijk te houden.

De Hollandsche Molen heeft de Stichting Fonds Aankoop en Onderhoud Molens opgericht teneinde het vermogen van de vereniging te beheren. Ten behoeve van het beheer van het vermogen en de fondsen op naam laat Stichting FAOM zich adviseren door de beleggingsadviseurs van ABN AMRO Mees Pierson. Belangrijke elementen uit het beleggingsbeleid zijn:

1. Behoud van vermogen op lange termijn en inkomsten ter dekking van uitgaven.
2. Keuze voor een defensief beleggingsbeleid met een asset mix van 30% zakelijke waarden (aandelen en alternatieve beleggingen) en 70% vastrentende waarden (obligaties en liquiditeiten), met resp. bandbreedtes van 20-40% en 50-80%.
3. Aansluiting bij de door het VFI (sinds 2015 Goede Doelen Nederland) gemaakte richtlijn duurzaam beleggen.
4. Streefrendement van gemiddeld 5% per jaar.

Het vrij besteedbaar vermogen van de vereniging is/wordt als bron van inkomsten aangewend voor:

- beleggingen in aandelen en obligaties;
- het aanhouden van liquiditeiten.

De fondsenwervende organisatie dient in het bestuursverslag op een heldere en voor buitenstaanders inzichtelijke wijze inzicht te geven in:

- een analyse van het saldo van baten en lasten waarbij specifiek toelichting wordt gegeven op bijzondere baten en lasten met een eenmalig karakter, baten en lasten uit voorgaande jaren die het inzicht van de belanghebbende in het saldo van baten en lasten beïnvloeden;
- een kwalitatieve analyse van de mate waarin baten eenmalig of jaarlijks terugkerend zijn. Hiermee geeft de fondsenwervende organisatie inzicht in risico's ten aanzien van de continuïteit van de baten;
- de gehanteerde fondsenwervingsmethode(n); de gewenste en gerealiseerde verhouding tussen de lasten 'besteed aan doelstelling', 'wervingskosten' en 'kosten beheer en administratie'; de gewenste en gerealiseerde verhouding tussen wervingskosten en de som van geworven baten;

De reserve activa doelstelling en de reserve activa bedrijfsvoering zijn na overleg met het CBF in de jaarrekening vervangen door de reserve financiering activa. In de toelichting zal de bestaande uitsplitsing wel worden gehandhaafd, zodat een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk blijft. Een verdere toelichting betreffende de reserves vindt u in de jaarrekening.

Governance

In de statuten van De Hollandsche Molen zijn de functies toezicht houden enerzijds en besturen en uitvoeren anderzijds gescheiden. Uitgangspunt daarbij is dat het toezicht berust bij de Algemene Vergadering, het bestuur de vereniging bestuurt en de directie belast is met de uitvoering.

Algemene Vergadering

In 2017 werd door de Algemene Vergadering op grond van haar toezichthoudende taak de jaarrekening en het jaarverslag over 2016 vastgesteld en het bestuursbesluit omtrent de begroting en het jaarplan 2017 goedgekeurd.

Bestuur

Binnen De Hollandsche Molen bepaalt het bestuur het beleid, stelt het de financiële richtlijnen vast en heeft het de eindverantwoordelijkheid voor het beleid. Bestuursleden zijn allen benoemd voor een periode van vier jaar en maximaal twee maal herkiesbaar; hiertoe is een rooster van aftreden opgesteld. De bestuursleden zijn vrijwilligers en ontvangen uitsluitend een vergoeding voor gemaakte reiskosten en andere onkosten. De samenstelling van het bestuur onderging in 2016 een verandering, waarvoor verwezen wordt naar hetgeen in het jaarverslag onder het hoofdstuk Bestuur is opgenomen. Bij vacatures in het bestuur wordt aan de hand van de aanwezige en de vereiste toekomstige competenties een functieprofiel opgesteld op basis waarvan de werving plaatsvindt. Jaarlijks evalueert het bestuur zijn functioneren in de bestuursvergadering.

Directie

De Hollandsche Molen beschikt over een bureau dat de dagelijkse werkzaamheden vervult, onder leiding van een directeur, Nicole Bakker. In 2017 is de volmacht van de directie vernieuwd. Deze is door het bestuur vastgesteld, met daarin opgenomen bepalingen over het vertegenwoordigen van de vereniging. De volmacht betreft handelingen die een bedrag of belang van € 25.000 niet te boven gaan. Ook het hoofd Belangenbehartiging is bevoegd tot handelingen die een bedrag of belang van € 25.000 niet te boven gaan. Daarnaast is de directeur gezamenlijk met het hoofd Belangenbehartiging bevoegd tot het doen van betalingen die een bedrag of belang van € 25.000 te boven gaan. De directeur en het hoofd Belangenbehartiging is tevens ingeschreven in het register van de Kamer van Koophandel als gevolmachtigden met een beperkte volmacht.

Het functioneren van de directeur wordt jaarlijks in een functioneringsgesprek en beoordelingsgesprek met (een delegatie uit) het bestuur geëvalueerd.

Jaarrekening

Het opstellen van de jaarrekening geschiedt door de directie onder eindverantwoordelijkheid van het bestuur en dient door een onafhankelijk accountant van een verklaring te worden voorzien. Jaarlijks wordt uit het midden der leden een financiële commissie samengesteld van vier onafhankelijke personen, die toeziet op het opstellen van de jaarrekening en daaromtrent in de Algemene Vergadering een verklaring aflegt. De jaarverslaggeving vindt plaats overeenkomstig de richtlijnen van het CBF-keur. De commissie kwam in het verslagjaar ook eenmaal bij elkaar om met het bureau en de penningmeester van gedachten te wisselen over het financieel beleid van de vereniging.

Communicatie met belanghebbenden

De Hollandsche Molen streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverstrekking en de ontvangst en verwerking van wensen, vragen en klachten. Daartoe onderhoudt de vereniging intensief contact met belanghebbenden in het molenveld. Middelen daartoe zijn naast de Algemene Vergadering, thematische bijeenkomsten, een jaarlijkse Molencontactdag, digitale nieuwsbrieven en twee maal per jaar overleg in de Molenadviesraad, bestaande uit vertegenwoordigers van provinciale molenorganisaties. Ten slotte werden voor verschillende projecten in 2017 bijeenkomsten georganiseerd voor de communicatie met betrokkenen.

De Hollandsche Molen beschikt over een klachtenprocedure conform de richtlijnen van het CBF. De ingediende klachten en beantwoording ervan worden binnen het bureau van de vereniging besproken en twee maal per jaar ter kennis van het bestuur gebracht.

De Hollandsche Molen kent vele vrijwilligers zoals bestuursleden, leden van de examencommissie, de SMD-vrijwilligers en de centrale redactie en mensen die op het bureau van De Hollandsche Molen actief zijn. Vooral dankzij de inzet van zeer vele vrijwillige molenaars, bestuurders, donateurs, sympathisanten en anderen, blijven molens toekomst houden in Nederland.

Communicatiebeleid

Met haar website, nieuwsbrieven en social media wil De Hollandsche Molen zoveel mogelijk belanghebbenden bereiken. De vereniging blijft verdere stappen zetten in de afstemming van de verschillende communicatiekanalen. Zo zet de vereniging nu ook achtergrondartikelen op de website welke linken aan artikelen in het blad Molens. Deze achtergrond artikelen kunnen als pdf worden geprint of vanaf het scherm worden gelezen.

Verwachte gang van zaken

De Hollandsche Molen heeft in de lijn van de uitkomsten van het project Molentoeekomst een Meerjarenbeleidsplan 2016-2020 vastgesteld. Hierin wordt in breed perspectief de richting van De Hollandsche Molen in de komende vijf jaar aangegeven. De koers van de vereniging steunt op twee pijlers, te weten draagvlakverbreding: het zoveel mogelijk betrekken van (potentiële) molenliefhebbers betrekken bij molens en de molen weer onderdeel te laten zijn van de samenleving, en belangenbehartiging: het faciliteren en ondersteunen van moleneigenaren en molenvrijwilligers voor een goed molenbehoud en tegelijkertijd het richting de overheid en andere spelers in het monumentenveld opkomen voor de belangen van het molenveld. In 2017 hebben de conclusies van het project Molentoeekomst verdere uitwerking gekregen. Het Jaarplan 2018 gaat hiermee verder en breidt uit door bijvoorbeeld ook in te zetten op watermolen en de omgevingswet.

Maatschappelijke aspecten van ondernemen

De nieuwe erkenningsregeling van het CBF is uitgebreid met vragen omtrent de maatschappelijke aspecten van de organisatie. De Hollandsche Molen heeft hier op dit moment geen concrete doelen of criteria voor. In het algemeen kan worden gezegd dat het behoud van onze molens van groot belang is in het erfgoedveld, mede omdat molens een stuk van onze nationale geschiedenis vertellen. Molens hebben ons land groter, rijker en mooier gemaakt. Echter, wat is anno nu de maatschappelijke impact? Het feit dat al tientallen jaren vele honderden mensen op vrijwillige basis zich inzetten voor molens geeft aan dat molens, ook in onze huidige moderne maatschappij, een grote betekenis hebben. Mooi hierbij te noemen is dat eind 2017 het ambacht molenaar op de Unesco lijst voor het immaterieel erfgoed is gezet. Met het CBF is afgesproken dat de vereniging bij de bedrijfsvoering zoveel mogelijk rekening houdt met maatschappelijk verantwoord handelen en een volgende stap zal maken in het weten en meten van de impact.

I. Jaarplan en begroting 2019

I. Inleiding

Dit is het jaarplan 2019 waarin De Hollandsche Molen haar activiteiten van komend jaar worden toegelicht.

De Hollandsche Molen zet zich in voor het behoud van de molens in Nederland. Molens horen bij Nederland. Naast het verhaal wat zij vertellen over onze geschiedenis, willen we dat de molens op een eigentijdse manier een actief onderdeel zijn van een dorp, stad of streek.

We willen onze missie realiseren door zowel het draagvlak voor molens te verbreden bij het publiek als door de belangen van molens te behartigen bij de beslissers en beïnvloeders. Hiervoor is een sterk molen- en erfgoednetwerk van belang.

Het jaarplan is opgebouwd volgens deze twee lijnen, draagvlakverbreding en belangenbehartiging. Daarnaast besteden we aandacht aan het werven van fondsen voor derden, onze eigen molens en de organisatie.

Draagvlakverbreding: We zijn een landelijke organisatie die zoveel mogelijk (potentiële) molenliefhebbers wil betrekken bij molens. Dit kan door mensen te stimuleren geld te geven, vrijwilliger te worden, kennis over molens te vergroten, een molen te bezoeken of mee te doen aan andere activiteiten op en rond molens.

Belangenbehartiging: We zijn een landelijke koepelorganisatie voor alle moleneigenaren en molenvrijwilligers en willen hen faciliteren en ondersteunen voor een goed molenbehoud. Op landelijk niveau richten we ons op de overheid en andere spelers die de nodige randvoorwaarden voor het molenbehoud bepalen.

Hoewel alle activiteiten in het jaarplan ingepland staan, hebben bepaalde projecten een prioriteit gekregen. Dit betekent dat de prioriteit projecten voorrang krijgen bij gebrek aan capaciteit of middelen.

Het Jaarplan 2019 is een uitwerking van het Meerjarenbeleidsplan 2016-2020.

2. Draagvlakverbreding

Nationale Molendag (prioriteit)

Nationale Molendag is een jaarlijkse evenement wat grote bekendheid geniet. Het is een belangrijk moment om mensen meer bij de molen te betrekken. In 2018 heeft Nationale Molendag 125.000 bezoekers gehad, een record. Afhankelijk van de bijdrage van de BankGiro Loterij uit de extra trekking kan Nationale Molendag op dezelfde wijze als in de afgelopen vier jaren worden voortgezet met de bijbehorende promotie. Mocht er geen extra bijdrage komen van de BankGiroLoterij dan blijven we blijven sowieso de posters verspreiden en zorgen voor een gadget om uit te delen aan de kinderen op de molens.

Onderstaand heeft betrekking op het opnieuw verkrijgen van een nieuwe bijdrage van de BankGiroLoterij. In 2019 willen we een start maken deze mensen ook voor langere termijn aan de molens te verbinden. We zetten in op opnieuw rond de 125.000 bezoekers, het aantal deelnemende molens heeft haar maximum bereikt. Extra aandacht zal worden besteed aan:

- Activiteiten die molens kunnen organiseren om meer bezoekers bij de molen te betrekken.
- Versterken van de communicatie rond Nationale Molendag. In het bijzonder richten we ons op freepub, online en sociale media.
- Meetbaar maken van de ingezette communicatieactiviteiten.
- Het vergoten van het gebruik van mijnmolen.nl

Doelstellingen in 2019:

- Deelname van 725 molens aan Nationale Molendag;
- Rond de 125.000 bezoekers op Nationale Molendag;
- Toename van 5 % via digitale media (twitter, facebook, nieuwsbrief, etc.);
- Uitbreiden van de gereedschapskist op molen.nl door het toevoegen van voorbeelden van publieksactiviteiten en samenwerkingen op of rondom molens tijdens Nationale Molendag.
- Van minimaal 1000 personen de contactgegevens (NAWE) en een conversie naar donateurs van 2 % op Nationale Molendag;
- Minimaal 1000 nieuwe volgers op Facebook;
- Bekendheid geven aan de regionale molendagen via molens.nl;
- Versterken van de Engelstalige communicatie.

Nieuw (onder voorbehoud van opnieuw bijdrage BGL):

- Inzet Molenambassadeur.
- Ontwikkelen nieuwe cross-overs op de molen.
- Molenquiz.
 - In de maand mei kan iedereen mee doen met de Molenquiz. Doelstelling is van 20.000 personen de e-mailadressen te verzamelen.

Molenprijs (prioriteit)

De jaarlijkse Molenprijs is een traditie. Ieder jaar zijn er 4 á 5 molens die strijden om de hoofdprijs van 50.000 euro. Tot en met mei 2019 wordt het molenveld gestimuleerd zich aan te melden voor de Molenprijs 2019. In september kan het publiek stemmen. Afhankelijk van de bijdrage van de BankGiro Loterij uit de extra trekking kan de Molenprijs in 2019 plaats vinden.

Doelstellingen in 2019:

- Minimaal 35.000 stemmers Molenprijs;
- Ongeveer 10 aanmeldingen voor de Molenprijs en 4 of 5 genomineerden;
- Bereiken landelijke media met 3 uitingen;
- Van minimaal 1000 personen de contactgegevens (NAWE) en een conversie naar donateurs van 1% met de Molenprijs;

We willen het marketing traject bij de Molenprijs versterken door de genomineerde molenprojecten te helpen het aantal stemmen te vergroten via een coach. Deze kan de genomineerden ondersteunen bij wervingsacties.

BankGiro Loterij Molentocht – Wandeltocht lopen met molentjes (afhankelijk van toekenning extra bijdrage)

De BankGiro Loterij Molentocht is nieuw en opgezet om gedurende het gehele molenseizoen mensen een extra activiteit te bieden om molens te bezoeken. Van april tot en met oktober is het mogelijk mee te doen aan de Molentocht. Op de regionale molendagen is de Molentocht een extra aanleiding meerdere molens te bezoeken en op specifieke dagen worden wandelingen georganiseerd met een gids die mee kan vertellen over de molens die bezocht worden en de omgeving waar ze staan.

De molentocht is een actie die langlopend is. Zo kan jaarlijks een andere provinciale wandeltocht worden gelopen en kan men ook in de jaren na dit project de speldjes verdienen.

Doelstellingen 2019:

- 1x provinciale wandeltocht organiseren (pilot)
- 50 deelnemers

Molenfeest (prioriteit)

De uitreiking van de Molenprijs vindt plaats op het Molenfeest. Ook wordt op dit feest bekend gemaakt welke projecten mogelijk zijn gemaakt met het Molenfonds waaraan onder andere de BankGiro Loterij heeft bijgedragen. Dit jaar zullen we de opzet van het Molenfeest kritisch tegen het licht houden en de doelen en resultaten analyseren. Afhankelijk van de bijdrage van de BankGiro Loterij uit de extra trekking kan het Molenfeest meer of minder uitbundig worden gevierd in 2019.

Doelstellingen in 2019:

- Minimaal 75 bezoekers;
- Minimaal 10 artikelen in de (lokale) media over het Molenfeest.

Ieder kind naar de molen (prioriteit) (FCP project – looptijd 1 januari 2017-1 januari 2020)

Het doel van het project 'Ieder kind naar de molen' is dat ieder kind in de basisschoolleeftijd, ongeacht waar hij of zij woont, minimaal één keer in die schoolperiode een molen heeft bezocht en

meer weet van de geschiedenis van molens en hoe ze werken. Nationale Molendag is hét moment om samen met (groot)ouders de molen te bezoeken. Het project wordt met name gefinancierd door het FCP.

In 2019 worden naast een uitbreiding van de educatieve materialen. Van belang is het verder stimuleren van molenorganisaties en het primair onderwijs via de Nationale Onderwijs Beurs en de molencontactdag en de molenvrijwilligersdagen.

Doelstellingen in 2019:

- Deelname Nationale Onderwijs Beurs (22-29 januari 2019)
- Derde deel educatieve materialen gereed (digibord toepassing: windrichting en windkracht);
- Uitbreiden gereedschapskist op website;
- Promotie educatieve materialen en activiteiten bij scholen en molens;
- Toename van het aantal scholen wat materiaal gebruikt en molen bezoekt;
- Promotie op de Molencontactdag en molenvrijwilligersdagen.

Via Molina, Europees jaar van het cultureel erfgoed (Creative Europe project - looptijd 2018 – eind 2019)

De eerste stappen zijn gezet om een culturele molenroute op te zetten en het netwerk van Europese molenorganisaties te versterken. Medio 2018 is er financiering gevonden voor het project en is de betrokkenheid van De Hollandsche Molen vergroot. In 2019 wordt samen met Denemarken en Duitsland website gelanceerd met daarnaast individuele sites voor de verschillende molenroutes. Tevens worden leaflets gemaakt ter promotie. Met de deelnemende landen wordt ingezet op kennisoverdracht en het versterken van het netwerk middels bijeenkomsten en een digitaal platform. In september 2019 wordt de aanvraag gedaan bij de Raad van Europa voor de officiële aanvraag voor de culturele molenroutes van de Via Molina.

Doelstellingen in 2019:

- Basiswebsite voor de culturele routes in minimaal 3 landen;
- Digitaal platform tbv uitwisselen van kennis;
- 4 bijeenkomsten met de internationale partners;
- Uitwerken project en fondswerven voor project Via Molina;
- Aanvraag via Molina bij de Raad van Europa;
- Informeren Nederlandse molenveld over Via Molina.

Immaterieel erfgoed UNESCO

In 2017 is het molenaarsambacht toegelaten tot de Representatieve Lijst van immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid bij UNESCO. Om het ambacht daadwerkelijk in stand te houden hebben de aanvragers (Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, De Hollandsche Molen, Het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde en het Gild Fryske Mounders) zich een aantal activiteiten opgelegd. De Hollandsche Molen zal zich focussen op de educatie op scholen (middels leder kind naar de molen), promotie en voorlichting (ism de andere partners), veiligheid op de molen (ism de andere partners), het verstevigen van de onderlinge relatie met de partners en het voorbereiden van een internationaal congres (ism de partners) in 2020. Zie ook het Unesco Actieplan wat is opgesteld samen met De Gildes.

Doelstellingen in 2019:

- Educatie op scholen;
- Meer bekendheid over molens en molenaars onder de Nederlandse bevolking;
- Versterken van een cultuur van veiligheid in de molenwereld;
- Verstevigen relatie tussen De Hollandsche Molen enerzijds en de Gildes anderzijds;
- Mede-organiseren van een internationale conferentie in 2020.

Allemolens.nl (Metamorfoze project – looptijd jan 2018 – dec 2019)

De verdere digitalisering van het molenarchief gaat voort met de archiefstukken van vóór 1950. De vrijwilligers van de SMD zijn hier in 2017 mee gestart en ronden dit in 2018 af. Schriftelijke archiefstukken en molenbladen zijn goed doorzoekbaar via allemolens.nl.

Voorts blijft een aandachtspunt het aantal bezoekers van allemolens.nl te vergroten. Hiertoe wordt een visie ontwikkeld op doelgroepen en de actieve benadering van deze doelgroepen.

Ook wordt beleid ontwikkeld over de digitale opslag van archieven.

Doelstellingen in 2019:

- Digitaliseren 215.000 zijden archiefmateriaal van vóór 1950;
- Verbeterde zichtbaarheid van allemolens.nl en toename van het aantal bezoekers met 5%;
- Visie op doelgroepen en hun benadering;
- Beleid digitale opslag van archieven.

Iconen

Middels interviews zal de oral history van een 20-tal kopstukken uit het molenveld worden vastgelegd. Vanuit de transcripties worden ook toegankelijke samenvattingen gemaakt, welke weer de basis zijn voor een aantal mini documentaires. Alles wordt via de website molens.nl en allemolens.nl verspreid.

Doelstellingen in 2019:

- 20 interviews met transcripties;
- 20 lange en korte verhalen;
- 10 mini documentaires;
- Promotie via molens.nl, allemolens.nl en social media;
- Aandacht bij diverse media

100-jarig bestaan

Er is een start gemaakt met plannen voor ons 100-jarig bestaan wat we wel groots willen vieren. Het is een uitgelezen moment om de molens en het werk van de vereniging meer bekendheid te geven bij het grote publiek. Vooral is duidelijk dat we behoefte hebben aan meer onderzoek en analyses om de plannen die er nu zijn, succesvol uit te voeren. Denk bijvoorbeeld aan beter inzicht in het draagvlak voor molens, de motivatie om aan molens te doneren, etc.

Doelstellingen in 2019:

- Diverse onderzoek tbv uitwerken plan 100-jarig bestaan;
- Uitwerking plan 100-jarig bestaan.

Communicatie en marketing

Communicatie is een blijvend aandachtspunt, zowel over molens, als het Molenfonds als De Hollandsche Molen. Ook marketing is van essentieel belang. Met de komst van een extra marketing medewerker zetten we duidelijk in op een uitbreiding van de activiteiten. Dit moet leiden tot meer bekendheid van onze organisatie en de activiteiten als wel het draagvlak voor molens in het algemeen.

De focus ligt op het vergroten van het aantal donateurs en daarna leden, door te onderzoeken hoe opkomende online donatiemethoden meer kunnen worden ingezet. Doel van de werving is om de instroom van nieuwe adressen te vergroten in de klantpiramide en deze planmatig te benaderen en te bewerken van adres tot ambassadeur. We blijven hiervoor werken aan een goede communicatiemix. Hierbij richt de vereniging zich op het blad Molens, de website, de social media, eenmalige uitgaven zoals brochures en folders, nieuwsbrieven, free publicity en Google Ads. Tevens zal meer worden gekeken naar externe mogelijkheden, zoals advertorials en redactionele content in ezines/ nieuwsbrieven van derden.

De social media bestaan in ieder geval uit youtube, linked in, twitter en facebook, met een aparte Facebook-pagina voor de molenmaatjes. Instagram wordt toegevoegd. Onderzocht wordt of we ook actief op andere media actief moeten worden. We blijven werken om in de behoefte van meer diepgaandere artikelen te voorzien middels de achtergrondartikelen op molens.nl, en voor leadgeneratie op social media.

De navigatie en conversietools op de website worden verbeterd met meer focus op online doneren, nalaten en lid worden. Het aantal volgers en vrienden op social media willen we uitbreiden door meer gebruik te maken van promoties en acties.

Om de marketing activiteiten optimaal in te zetten is nog meer onderzoek nodig, bijvoorbeeld wat incentives zijn om poldermolens te steunen, en inzicht in publieksstromen naar molens. Belangrijk is naast werving ook binding en behoud van donateurs en leden. Hiervoor wordt gekeken naar het bieden van exclusieve voordelen en digitalisering in communicatie.

Speciale aandacht gaat uit naar het werven van meer jonge mensen, vanaf 40 jaar, en in tweede instantie jongeren. In 2019 onderzoeken we op welke wijze dit het beste kan. Waar mogelijk maken we een start. Het gaat om het vergroten van de belangstelling bij jongeren en om jongeren een actieve rol te geven op de molen.

Er zal meer prioriteit en lading worden gegeven aan het Molenfonds in de werving van donaties. Het Molenfonds wordt hierin leidend. Er zal ook worden gewerkt aan goede propositities die aansluiten bij verschillende doelgroepen, zoals molenliefhebbers, lokale/ regionale historici en natuurliefhebbers.

Doelstellingen in 2019:

- Opstellen plan Communicatie en Marketing;
- Toename aantal leads van 10% ;
- Toename van aantal donateurs 5%;
- Groei van het aantal leden van 1%;
- Verbeteren websites molens.nl en molenfonds.nl tbv de marketing;
- Verbeteren analyses van marketing activiteiten;
- Versterken communicatie (hoe???)
- Uitbouwen mijnmolen.nl;
- Verrijken database;
- Vergroten aantal periodieke schenkingen (met actie onder eigen leden);
- Blijvend goede service aan grote gevers;
- Mogelijkheid tot nalaten beter zichtbaar op de site;

- Samenwerking met bedrijven;
- Discussie merk Molenfonds vs De Hollandsche Molen;
- Jonge(re) mensen betrekken bij de molen.

3. Belangenbehartiging

3.1 Lobby en belangenbehartiging

Financiën en organisatie (prioriteit)

De minister van OC&W heeft in 2017 een forse bijdrage gegeven aan het Molenfonds ten behoeve van 11 restauraties in 2018 en zo'n 50 projecten voor groot onderhoud in de periode 2019 tot en met 2021. Zo is een flinke stap gezet om het Molenfonds dé plek te laten zijn waar financiële middelen voor molens samen komen. Hoewel het hier een pilot betreft tot en met 2021, streeft De Hollandsche Molen ernaar dit zo'n succes te maken dat het initiatief kan worden voortgezet. De ambitie blijft staan om de verdeling van de gelden meer behoefte gestuurd in plaats van budget gestuurd te laten zijn.

Naast financiële middelen zet de minister ook in op het stimuleren van vrijwilligerswerk. Ook hier zit De Hollandsche Molen aan tafel en zal zij hier mede vorm aan willen geven.

Voor 2019 staan nog een aantal speerpunten uit 2018 open:

1. Verhoging van het subsidiepercentage in de SIM voor de aanvragers uit 2018;
2. Stimuleer vrijwilligerswerk en draagvlak;
3. Extra geld voor molenrestauraties;
4. Fonds voor nevenbestemming en duurzaamheid bij molens;
5. Administratieve last verminderen voor eigenaren.

In 2018 is de nota Erfgoed telt! goedgekeurd door de Tweede Kamer. Het komt nu aan op de uitwerking en realisatie. De 3,5 miljoen euro voor het Molenfonds is de meest tastbare opdracht voor De Hollandsche Molen. Maar ook op andere terreinen is er werk aan de winkel. Zo zijn de extra restauratiegelden voor 2019 e.v. nog niet verdeeld, zijn er beleidsvoornemens op het gebied van vrijwilligerswerk en staat duurzaamheid hoog op de erfgoedagenda. Op al deze terreinen moet de vereniging mee blijven praten en denken in FIM-verband. Daar waar nodig moeten we zelf invulling geven aan hetgeen Erfgoed telt! in gang zet.

De Hollandsche Molen zal verder gaan met de uitwerking van Molentoeekomst. In 2018 is gesproken met molenorganisaties in alle provincies en is per provincie een advies opgesteld. In 2019 zal samen met het molenveld op basis van dit advies verder worden gebouwd aan de organisatie op provinciaal niveau. In iedere provincie zal dit anders zijn. Doel is uiteindelijk te komen tot versterking van de provinciale molenorganisaties, enerzijds in hun relatie tot het provinciaal bestuur en anderzijds tot de aanwezige (groepen van) eigenaren in hun provincie.

Mogelijk dat per provincie een onderzoek a la Molentoeekomst wordt gedaan, om een actueel inzicht te hebben in de situatie per provincie. Daarbij dient gestreefd worden naar een breed onderzoek en niet een beperking tot financiën en organisatie.

Naast Molentoeekomst per provincie zou een inventarisatie van de bestaande regelingen per provincie inzicht geven. Duidelijk is dat de regelingen per provincie soms sterk verschillen. Of een meer gelijk speelveld mogelijk is, kan niet worden gezegd. Wel kunnen we kijken op welke wijze het Molenfonds zo goed mogelijk kan aansluiten bij provinciale regelingen.

De Hollandsche Molen richt zich traditiegetrouw op het molenbehoud in Nederland. Het belang van Europa komt wel steeds meer naar voren, o.a. via het Unesco actieplan met het ambacht molenaar op de inventaris van immaterieel erfgoed en Via Molina. Naast lobby op provinciaal en landelijk niveau zou het zinvol kunnen zijn dat De Hollandsche Molen invloed uitoefent op de Europese agenda. Zeker voor watermolens kan Europese besluitvorming van invloed zijn. In 2019 zal de

vereniging onderzoeken of hier een zinvolle rol voor haar is weggelegd. Daarbij is een afstemming met andere spelers op dit vlak - TIMS, FIM, RCE, Icomos – van belang.

De FIM heeft tenslotte gevraagd om een evaluatie van de SIM in 2019. We gaan ervan uit dat deze in ieder geval de komende jaren gaat plaatsvinden. Het team Belangenbehartiging zal zich hierop voorbereiden als het om molens in de SIM gaat.

Doelstellingen in 2019:

- Optimaal inzetten Molenfonds ten behoeve van projecten van groot onderhoud en restauraties (zie ook 3.4 Molenfonds);
- Verder bouwen aan de versterking van provinciale molenorganisaties en ontwikkelen van diverse vormen van belangenbehartiging;
- Actieve betrokkenheid bij landelijke lobby in FIM-verband;
- Bijzondere aandacht voor administratieve last en verminderen lastendruk eigenaren;
- Herijken gegevens Molentoeekomst per provincie;
- Vorm geven aan vrijwilligerswerk als uitwerking van Erfgoed telt!;
- Mogelijkheden én onmogelijkheden voor duurzaamheid bij erfgoed in kaart brengen;
- Onderzoeken rol De Hollandsche Molen bij lobby op Europees niveau;
- Voorbereiden op evaluatie SIM.

Veiligheid

We willen op het thema veiligheid een goede samenwerking binnen het molenveld om enerzijds het bewustzijn op het gebied van veiligheid onder moleneigenaren en molenaars te vergroten en anderzijds om eigenaren te faciliteren bij het verhogen van de veiligheid op de molen. De Werkgroep Veiligheid werkt in opdracht van de vier samenwerkende partijen op dit gebied, te weten het Gilde van Vrijwillige Molenaars, het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde, het Gild Fryske Mounders en vereniging De Hollandsche Molen, opdrachten uit die worden aangedragen door het voorzittersoverleg. In 2018 is de werkgroep voortvarend aan de slag gegaan. In 2019 zal zij dit voortzetten om het bewustzijn omtrent veiligheid te blijven versterken en daar waar mogelijk met protocollen of adviezen te ondersteunen. Een aantal punten krijgen mogelijk specifieke aandacht, zoals het aantal bezoekers per molen en de organisatie hierbij, het jaarlijkse gesprek tussen molenaar en eigenaar, hoe om te gaan met molenaars of vrijwilligers die fysieke of geestelijke beperkingen krijgen, het adviseren van het behalen van een VCA, het onderzoeken van het aspect veiligheid bij het verzekeren van molens en molenaars, etc.

De Hollandsche Molen heeft bij veiligheid het uitgangspunt dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van eigenaren en molenaars betreft. Daar waar dat niet werkbaar of nodig is, zal De Hollandsche Molen zich meer focussen op de positie van moleneigenaren op dit terrein. Naast gemeenschappelijke onderwerpen via de werkgroep veiligheid betekent dit het aanpakken van eigen onderwerpen. De communicatie over veiligheid vanuit het perspectief van de eigenaar verdient daarbij extra aandacht en uitbreiding. Tenslotte zou een benchmarking met andere sectoren in het erfgoed overwogen kunnen worden (bv. varend erfgoed).

Doelstellingen in 2019:

- Secretariaat voeren van werkgroep;
- Versterken veiligheid bewustzijn en oppakken onderwerpen in opdracht van het voorzittersoverleg;

- Verbeteren van de communicatie over veiligheid op molens;
- Versterken veiligheid vanuit perspectief moleneigenaren.
- Eventueel Benchmarking andere erfgoedsectoren.

Molenbiotoop

Steeds vaker komt de windvang van molens in de knel door nieuwe bebouwing of beplantingen. De Hollandsche Molen wordt gevraagd voor advies en ondersteuning en zet zich in voor de belangenbehartiging binnen ruimtelijke procedures. Deze reguliere werkzaamheden nemen sterk toe als gevolg van enerzijds het gunstige economische klimaat waardoor er weer meer gebouwd wordt en anderzijds de veranderende regelgeving. Hierdoor neemt het aantal adviesaanvragen toe. Daarom worden kleinere adviezen doorgezet naar de provinciale organisaties.

In 2021 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Met deze wet bundelt de overheid de regels voor ruimtelijke projecten. Het betekent onder meer het einde van de bestemmingsplannen, het instrument waarbinnen de regels ten aanzien van de molenbiotoop zijn opgenomen. De precieze invulling en uitwerking van de wet wordt steeds duidelijker. De Hollandsche Molen wil de consequenties voor de instandhouding van molens nagaan en het molenveld gericht informeren. De nieuwe wet betekent wel dat er meer gevraagd wordt aan burgerparticipatie. Het molenveld is daar onvoldoende voor toegerust. Dit verdient extra aandacht bij het onderwerp vrijwilligerswerk en bespreking met het veld via molenadviesraad en contactdag.

Ook staat de watermolenbiotoop op de agenda. Samen met het molenveld is er een regelmatig overleg waarbij actuele thema's aan bod komen en mensen met elkaar in contact gebracht kunnen worden.

Naar verwachting wordt in 2019 het biotooponderzoek in Noord-Brabant gerealiseerd. Tenslotte neemt de vereniging een ondersteunde rol in bij een pilotproject van het Erfgoedhuis Zuid-Holland om te komen tot een biotoopwacht. Mogelijk kan dit als voorbeeld dienen voor andere provincies.

Doelstelling in 2019:

- Moleneigenaren ondersteunen en zelf de belangenbehartiging doen voor molens binnen ruimtelijke procedures;
- Daar waar mogelijk/zinnig adviesaanvragen doorzetten naar de provinciale organisaties;
- Versterken en uitbreiden van het netwerk met personen en partijen die op het gebied van de molenbiotoop van betekenis kunnen zijn;
- Informeren moleneigenaren en andere betrokkenen over de relevante Omgevingswet met betrekking tot de molenbiotoopbescherming;
- Aandacht voor consequenties Omgevingswet qua burgerparticipatie in molenadviesraad en op molencontactdag;
- Participeren aan overleggen met betrokkenen op het gebied van de watermolenbiotoop;
- Participeren in een pilot van het Erfgoedhuis Zuid-Holland om een biotoopwacht op te zetten en mogelijk te komen tot een landelijk biotoopwachtersnetwerk.

URL Gebouweninspecties

Onder de vlag van Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) wordt gewerkt aan een nieuwe uitvoeringsrichtlijn (URL) gebouweninspecties. Doel is om te komen tot een objectieve, eenduidige, deskundige en onafhankelijke meting en vastlegging van de conditie van gebouwde monumenten, die recht doen aan de cultuur-historische waarden van het monument. Bij molens wordt vaak gebruikgemaakt van inspectierapporten van derden om tot een doelmatig

onderhoud te komen, daarom is het belangrijk om vanuit de molensector input te geven en invloed uit te oefenen bij het opstellen en uitwerken van deze richtlijn.

Doelstelling in 2019:

- Deel uitmaken van de begeleidingscommissie URL gebouweninspecties als vertegenwoordiger van het molenveld;
- Stimuleren dat de gaande werken van molens deel uit gaan maken van de nieuwe richtlijn.

Verzekeren van molens

De Hollandsche Molen heeft in het verleden deze problematiek in kaart gebracht via de werkgroep verzekeren. De informatie en conclusies dienen geactualiseerd te worden en er is behoefte aan aandacht voor brandbestrijding en –preventie, eventueel samen met verzekeraard.

Doelstelling in 2019:

- Actualiseren gegevens verzekeren van molens;
- Overleg met het veld over brandbestrijding en –preventie.

Monumentale waarden

In overleg met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is het project ‘Ken je molen’ in de grondverf gezet. Dit start met de pilot van het Groninger Molenhuis.

Doelstellingen in 2019:

- Volgen pilot Groningen;
- Presenteren resultaten pilot Groningen in expertmeeting;
- Bespreken uitkomsten diverse pilots met RCE en bepalen vervolgstappen.

Draaiende molens

Het is van groot belang voor molen en omgeving dat deze regelmatig draait en maalt. Door het verdwijnen van draaipremieregelingen ontbreekt het overzicht van het aantal omwentelingen van molens in de verschillende provincies. Dit wordt een punt van aandacht in 2019:

Doelstellingen in 2019:

- In kaart brengen hoeveel omwentelingen molens maken in de verschillende provincies;
- Toevoegen van deze informatie aan de molendatabase op Molens.nl;
- Onderzoeken of het laten draaien en malen van molens verder gestimuleerd kan c.q. moet worden.

3.2 Netwerk versterken

Versterken kwaliteit, professionaliteit en deskundigheid

De Hollandsche Molen streeft naar een structurele verbetering van de kwaliteit en professionaliteit van het molenbehoud. Het versterken van kwaliteit, professionaliteit en deskundigheid betreft thema's als instandhouding, draagvlak, toegankelijkheid, fondsenwerving, interne organisatie en bijvoorbeeld aanbesteding van werk.

Inmiddels hebben de Rijnlandse Molenstichting en Stichting De Fryske Mole de status van Professionele Organisaties voor Monumentenbehoud (POMs); de SIMAV heeft in 2018 een aanvraag ingediend. Met de komst van deze twee of drie POM's, is duidelijk geworden dat ook organisaties die geheel of grotendeels op vrijwilligers drijven, een hoge kwalitatieve status kunnen bereiken. Op korte termijn zijn geen nieuwe aanvragen van molenorganisaties te verwachten. Dat mag er echter niet toe leiden dat de discussie over kwaliteit, professionaliteit en deskundigheid stopt. De Hollandsche Molen zal het gesprek aangaan met relevante partijen hoe in het veld kwaliteit etc. vorm gegeven kan worden. De vereniging is er voor alle molens in Nederland en is alert op het gevaar van verdringing bij de financiering van molenbehoud. Hiervan is overigens momenteel geen sprake. Dit zal de vereniging wel scherp in de gaten houden en zich blijvend inzetten zodat naast grote molenorganisaties ook de kleine organisaties toegang hebben tot regelingen. Verder stimuleert De Hollandsche Molen dat de grotere organisaties hun kwaliteit, professionaliteit en deskundigheid delen met de kleinere organisaties. In 2019 wordt dit verder uitgewerkt met bijzondere aandacht voor de taakafbakening tussen POM's en de vereniging.

De Hollandsche Molen ziet deskundigheidsbevordering in het molenveld als een van haar taken. De vereniging organiseert dit zelf of faciliteert dit. Met de nieuwe opzet gaan we in 2019 verder met de deskundigheidsbevordering in het veld. Daarbij houden we het verschil tussen kleine en grote eigenaren nadrukkelijk in de gaten.

Speciale aandacht wil De Hollandsche Molen samen met de Gildes besteden aan het behoud van kennis en ervaring in de molensector. Waar we nu nog molenaars, instructeurs en examinatoren hebben met 40 jaar ervaring, zou dit in de toekomst kunnen veranderen omdat velen later met hun opleiding beginnen. Of dit tot problemen leidt, is de vraag voor onderzoek. Overigens zou zo'n onderzoek ook plaats moeten vinden voor specifieke molenaarsambachten (houtzaagmolenaars, olieslagers, etc) en molenmakers en molenadviseurs. Blijft er voldoende kennis in het molenveld?

Doelstelling in 2019:

- Ontwikkelen van instrumenten tot kwaliteitsverbetering van vrijwilligersorganisaties en stimuleren van kennisoverdracht binnen het molenveld;
- Inzetten op goede subsidieregelingen voor alle moleneigenaren;
- Delen van deskundigheid bij POM's met anderen;
- Uitbouwen deskundigheidsbevordering;
- Onderzoek naar effecten verminderen ervaringsjaren van molenaars, instructeurs en examinatoren;
- Onderzoek naar toekomst van molenadviseurs en molenmakers.

Vrijwilligersbeleid (prioriteit ?)

Het molenbehoud is onmogelijk zonder vrijwilligers. Om het vrijwilligersbestand op peil te houden, zijn zo'n 500 nieuwe vrijwilligers per jaar nodig. Daarnaast nemen de eisen die aan (een deel van de)

vrijwilligers worden gesteld toe. De Hollandsche Molen wil stimuleren dat lokale molenorganisatie nieuwe vrijwilligers werven en de deskundigheid te bevorderen (zie ook 3.1). Het werven van jongeren op de molen wordt vaak genoemd als aandachtspunt. De Hollandsche molen wil verder onderzoeken op welke doelgroepen het beste kan worden ingezet (tieners, twintigers, veertigers) om de middelen zo goed mogelijk in te zetten

Doelstelling in 2019:

- Stimuleren werven en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers;
- Aandacht voor consequenties burgerparticipatie in Omgevingswet voor vrijwilligers;
- Verbetering molens.nl zodat meer vrijwilligers de weg naar de molen vinden;
- Onderzoek doelgroepen nieuwe vrijwilligers.

Communicatie over beleid en onderhouden molennetwerk

Communicatie met de achterban over rijksbeleid is tweezijdig, waarbij De Hollandsche Molen enerzijds de ontwikkelingen op rijksniveau vertaalt naar de belanghebbenden en anderzijds die stakeholders de vereniging actief informeren. Naast hetgeen onder landelijk erfgoedbeleid is opgenomen, is het van belang het netwerk met molenprofessionals te onderhouden.

We merken dat er veel dagen worden georganiseerd in het veld. We onderzoeken of samenvoeging of samenwerking mogelijk.

We bekijken ook of samenwerking met andere erfgoed organisaties of andere derden mogelijk is, bijvoorbeeld op gebieden als verzekeren, veiligheid en vrijwilligersbeleid.

Doelstelling in 2019:

- Molencontactdag (met minimaal 100 bezoekers en aandacht in molenbladen);
- Molenadviesraad (twee maal per jaar met meer aandacht voor daadwerkelijke discussie);
- Vier (minimaal) nieuwsbrieven voor het molenkader;
- Deelname aan voorzittersoverleg van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde, Gild Fryske Mounders en De Hollandsche Molen;
- Jaarlijks overleg met Het Gilde van Vrijwilliger Molenaars;
- Jaarlijks overleg met Nederlandse Vereniging van Molenmakers;
- Jaarlijks overleg met de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed;
- Vertegenwoordiging De Hollandsche Molen in provinciale molenorganisaties of molenoverleg bekijken en formeel vastleggen;
- Onderzoek samenvoegen overleggen om samenwerking te bevorderen en de druk op de vrijwilligers te verlagen;
- Contacten leggen met nieuwe externe groepen (landschapsorganisaties) en meer samenwerken binnen de erfgoedsector.

Examens vrijwillige molenaars

De examencommissie van De Hollandsche Molen neemt de examens af van de vrijwillige molenaars die hun opleiding bij Het Gilde van Vrijwillige Molenaars hebben gevolgd. De examencommissie wordt vanuit het landelijk bureau administratief ondersteund.

Doelstellingen in 2019:

- Afnemen van examens vrijwillige molenaar in voorjaar en najaar;
- Goede secretariële ondersteuning van de examencommissie in haar werk.

3.3 Advies

Advieswerk

De Hollandsche Molen is het kennisinstituut op het gebied van landelijk beleid inzake molens (instandhouding, veiligheid, biotoop, etc.). Over dit beleid wordt structureel gecommuniceerd met belanghebbenden. Daarnaast blijft de vereniging beschikbaar voor één op één advies, daar waar dit advies niet bij anderen verkrijgbaar is.

Doelstellingen in 2019

- Adviseren van moleneigenaren op het gebied van de instandhouding van molens;
- Adviseren van overheden ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen die plaatsvinden binnen de molenbiotoop;
- Adviseren van moleneigenaren aangaande eigendomsconstructies;
- Adviseren van moleneigenaren ten aanzien van veiligheid op molens.

3.4 Fondsenwerving voor derden

Molenfonds (prioriteit)

Het doel van het Molenfonds is om zoveel mogelijk middelen voor groot onderhoud en restauraties samen te brengen. Uit het fonds worden dan toekenningen gedaan voor realisatie van ingediende aanvragen. De eigenaar krijgt hierdoor te maken met één loket, waardoor de bureaucratie zoveel mogelijk beperkt kan worden. Verder willen we bij de toekenningen betrokkenen bij toekenningen van gelden bij elkaar te brengen om samen een afgewogen en verantwoorde beslissing te kunnen nemen.

De minister van OC&W heeft vorig jaar een forse bijdrage gegeven aan het Molenfonds ten behoeve van 11 restauraties en een 50-tal projecten voor groot onderhoud. Zo is een flinke stap gezet om het Molenfonds dé plek te laten zijn waar financiële middelen voor molens samen komen. Hoewel het hier een pilot betreft tot en met 2021, streeft De Hollandsche Molen ernaar dit zo'n succes te maken dat het initiatief kan worden voortgezet. De ambitie blijft staan om de verdeling van de gelden meer behoefte gestuurd in plaats van budget gestuurd te laten zijn.

In het fonds zitten nu naast bijdragen van de rijksoverheid, ook de bijdragen van de BankGiro Loterij en de Gravin van Bylandtstichting. Daarnaast worden de crowdfundingacties vanuit het Molenfonds uitgekeerd. De Hollandsche Molen streeft ernaar het Molenfonds verder te laten groeien en zal hier voor fondsen en bedrijven benaderen. Ook zet De Hollandsche Molen in op het benaderen van particulieren om bij te dragen aan het Molenfonds. Mogelijk dat de website Molenfonds.nl moet worden aangepast om deze aan te laten sluiten bij de verschillende doelgroepen.

Om de besteding van het Molenfonds optimaal te laten verlopen, willen we meer inzicht in de dynamiek van de praktijk van restauratie en groot onderhoud. Denk aan een goede inventarisatie van de werkvoorraad, inzicht in de besluitvorming van eigenaren om groot onderhoud of juist restauratie te doen, etc.

Om te stimuleren dat molens vaak draaien, zouden we kunnen denken aan een draaipremie regeling vanuit het Molenfonds.

Doelstellingen in 2019:

- Vergroten naamsbekendheid Molenfonds bij publiek, bedrijven, fondsen, molenwereld, etc;
- Vorm vinden om behoefte in plaats van budget gestuurd verdelen van bijdragen;
- Kennis vergroten over de dynamiek van de praktijk van restauratie en groot onderhoud;
- Aanpassen Molenfonds.nl (ivm bereiken doelgroepen);
- Minimaal 7 crowdfundingprojecten via het Molenfonds;
- Minimaal 15 toezegging uit het Molenfonds voor projecten voor groot onderhoud;
- Onderzoek om te komen tot draaipremie regeling;
- Groei van de omvang van het Molenfonds.

Advisering fondsen

Doelstellingen in 2019:

- Aan de Gravin van Bylandt Stichting wordt wederom een budget gevraagd en dit wordt verdeeld onder 5 tot 6 molenrestauraties;
- Van de Van Toorn Scholten Stichting wordt € 100.000 ontvangen. Dit wordt besteed aan grote, belangrijke molenprojecten;
- Op verzoek worden andere fondsen geadviseerd.

4. Eigen molens

Prioriteiten

De prioriteiten voor het cluster Eigen molens is onderhoud en restauratie van onze eigen molens en de veiligheid op de molens. Mocht de capaciteitsplanning niet correct zijn, zal minder aandacht worden besteed aan het vrijwilligersbeleid en de verzelfstandiging van de eigen molens.

Onderhoud en restauratie (prioriteit)

Het onderhoud van onze eigen molens is een blijvende activiteit. De werkzaamheden zijn per molen gepland. Hiermee ontstaat ook overzicht over de te verwachten uitgaven en inkomsten. In de praktijk geeft ons dat de juiste sturingsmogelijkheden. We richten ons op een goed onderhoud waarbij kosten beheersbaar blijven. Het doel is om iedere eigen molen minimaal één maal per jaar te bezoeken. Daarnaast wordt met de lokale vrijwilligers regelmatig contact gelegd om goed op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen rond en op de molen.

Voor alle zeven molens van de vereniging heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een instandhoudingssubsidie verleend voor de periode 2019-2024. Ook zullen we zoveel als mogelijk gebruik maken van meer lokale subsidieregelingen om in een financiering van het onderhoud te voorzien.

Doelstellingen in 2019:

- Uitvoeren onderhoud op basis van prioritering in overleg met de molenaars en andere betrokkenen en met behulp van de voor de molen opgestelde PIP-plannen.

Molen De Roos in Delft

Er is de afgelopen jaren veel gebeurd met en rond Molen De Roos in Delft. De laatste fase betreft de bestemming van het woonhuis. De plannen zijn in 2018 gestart en we richten er ons op dit in 2019 te realiseren. Daarnaast zal de lokale stichting de tweede zolder opnieuw gaan inrichten als educatieve ruimte. Het maalbedrijf in de Roos, die ressorteert onder de huurder van de benedenruimte, krijgt steeds meer omvang. Vanuit de bemanning van de molen is daarom een voorstel ontstaan voor het plaatsen van zogenaamde blauwe stenen voor het malen van consumptiemeel. Daarnaast bekijken zij de mogelijkheden om een nieuwe mengketel voor hun producten te installeren. Deze zaken zullen op een andere wijze dan het reguliere onderhoud gefinancierd moeten worden. Voor de aandrijving van de stenen zullen twee wielen (schijflopen) vervaardigd gaan worden. Verder blijft er aandacht voor de vochtproblematiek in de molen en monitoren we een mogelijke scheurvorming.

Doelstellingen in 2019:

- Monitoren en maken plan van aanpak vochtproblematiek;
- Monitoren mogelijke scheurvorming;
- Realiseren plan bestemming woning;
- Realiseren educatieve zolder;
- Vervangen aangetaste wielen;
- Ruimte geven voor uitwerken verbetering van het maalbedrijf;
- Opstellen meerjarenonderhoudsplan woning.

Molen De Braakmolen in Goor

Naast gewoon onderhoud, zal een restauratieplan worden opgesteld. We bekijken wanneer dit uitgevoerd kan worden medio 2020 en zullen starten met een plan voor de financiering.

Doelstellingen in 2019:

- Opstellen en of uitwerken restauratieplan, vergunningstraject en zorgdragen voor planning en financiering.

Molen Het Noorden in Oosterend

Molen het Noorden in Oosterend is in 2017 jaar overdragen aan Natuurmonumenten. De Hollandsche Molen ondersteunt de nieuwe eigenaar bij het uitvoeren van de restauratie aan de molen.

Doelstellingen in 2018:

- Coördineren van de restauratie.

Overige eigen molens

Naast bovengenoemde molens (behalve Het Noorden) heeft De Hollandsche Molen ook molens in Edam, Oud-Vossemeer, Overschie, Warnsveld en Wijk bij Duurstede in bezit. Bij de Molen van de Zuidpolder in Edam moet het erf worden opgehoogd en de beschoeiing worden verbeterd.

Op molen Nooit Gedacht in Warnsveld, De Speelman in Overschie zullen kleine, reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd worden. Bij de Rijn en Lek in Wijk bij Duurstede zal de stelling rond de molen gedeeltelijk worden vervangen en geschilderd. Ook wordt een meerjarenonderhoudsplan voor de molenshuur gemaakt. Voor De Jager in Oud-Vossemeer wil De Hollandsche Molen sanitair aanleggen als dit samenvalt met de activiteiten van de burens en zullen schilderwerkzaamheden die eerder zijn opgedragen, afgerond worden.

Doelstellingen in 2019:

- Molen van de Zuidpolder in Edam verbeteringen aan schoeiing en erf;
- Molen Nooit Gedacht in Warnsveld klein regulier onderhoud;
- Molen Rijn en Lek in Wijk bij Duurstede groot onderhoud aan de stelling;
- Meerjarenonderhoudsplan voor de molenshuur opstellen in Wijk bij Duurstede;
- De Speelman in Overschie klein regulier onderhoud;
- De Jager in Oud-Vossemeer voltooiën schilderwerk.

Veiligheid op eigen molens

Bij het bezoek aan de eigen molens staat altijd de RI&E op de agenda. De Hollandsche Molen wil het goede voorbeeld geven als het gaat om veiligheid en voorziet in de secretariële ondersteuning van de Werkgroep Veiligheid. De vereniging volgt zoveel als mogelijk de adviezen uit deze Werkgroep Veiligheid en wil daar beleid op maken.

Doelstellingen in 2019:

- Blijvend verbeteren van het veiligheidsbeleid op al onze molens;
- Structureel bespreken van plan van aanpak met vrijwilligers per molen;
- Actief de bewustwording stimuleren en het gedrag ten aanzien van de veiligheid van de actieve vrijwilligers positief beïnvloeden;
- Ontwikkelen beleid ten aanzien van veiligheid op de molens (op het gebied van werken op hoogte).

Vrijwilligersbeleid op eigen molens

We willen de waardering die we hebben voor de vrijwilligers op onze eigen molens meer laten zien. Daartoe geven we vorm aan ons eigen vrijwilligersbeleid. Zo gaan medewerkers van de organisatie een dag vrijwilligerswerk doen op één van onze eigen molens. Ook stimuleren we dat er lokaal daar waar gewenst meer vrijwilligers actief worden.

Doelstellingen in 2019:

- Uitvoeren vrijwilligersbeleid;
- Organiseren vrijwilligerswerkdag op eigen molens;
- Iedere molenaar op onze molens heeft een molenaarscontract.

Verzelfstandiging

De Hollandsche Molen wil het aantal molens in eigendom verminderen. De vereniging blijft partners zoeken om een molen zorgvuldig aan over te dragen maar zal dit in 2019 niet actief doen.

Doelstellingen in 2019:

- Open staan voor potentiële nieuwe huisvaders voor een of twee van onze molens.

5.Middelen

5.1 Organisatie

Algemene Ledenvergadering

Op deze jaarlijkse bijeenkomst van onze leden wordt een besluit genomen over het jaarplan, de begroting en de jaarrekening. We willen een programma waarmee we de aanwezigen inspireren voor komend molenseizoen. In 2019 is de ALV in april in plaats van maart.

CRM

De ambities op het gebied van het maken van dashboards en het verrijken met extra gegevens over onze achterban blijven grotendeels staan en worden dit jaar opgepakt. Tevens onderzoeken we of het CRM systeem in 'the cloud' kan.

Onderhoud

De Hollandsche Molen is sinds 2001 gevestigd aan de Zeeburgerdijk. Het pand staat er goed bij. Het meerjarenonderhoudsplan wordt herzien.

Webwinkel

We willen voor de leden minimaal 3 maal per jaar nieuwe en aantrekkelijke producten aanbieden.

5.2 Medewerkers

De twee pijlers van het beleid van De Hollandsche Molen zijn draagvlakverbreding en belangenbehartiging. Deze twee kwaliteiten moeten in het team aanwezig zijn, niet altijd om zelf uit te voeren, wel om de strategie uit te zetten en activiteiten te organiseren (evt door derden). Uitbesteding is bij draagvlakverbreding eenvoudiger dan bij belangenbehartiging. Kennis op het gebied van het laatste maakt De Hollandsche Molen onderscheidend ten opzichte van andere organisaties. Beide pijlers worden ondersteund door de Front Office en de Financiële administratie. Van belang is het om in de kern van het team onder meer kwaliteiten als kennis van molens en het molenveld, lobby en onderhandelen, communicatie met leden en publiek, fondsenwerving en vrijwilligersbeleid vertegenwoordigd te hebben.

In 2019 worden medewerkers extra gestimuleerd om kennis op te doen middels kennisdagen, trainingen en/of cursussen om zo hun kwaliteiten te versterken. Ook zal door team als geheel een teambuilding worden gedaan. Uiteraard naast het gebruikelijke teamuitje.

5.3 Financiën

Komend jaar komt er extra aandacht voor de financiële rapportages, om de management informatie te verbeteren, nu de verantwoording volgens de nieuwe CBF normen is opgezet..

De directie blijft werken om de organisatie financieel in balans te brengen. De directie van De Hollandsche Molen wil de begroting en realisatie beter op elkaar laten aansluiten en stabiliteit creëren in de meerjarenbegroting en realisatie.

Begroting 2019

BATEN	Begroting 2019	Begroting 2018
Baten van Particulieren	405.548	476.721
Baten van Bedrijven	17.144	9.679
Baten van Loterijorganisaties	691.000	696.000
Baten van Overheden	1.021.224	61.636
Baten van Andere Organisaties	525.539	443.714
Som van de geworven baten	2.660.456	1.687.750
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	71.116	76.528
Som der baten	2.731.572	1.764.278
LASTEN	Begroting 2019	Begroting 2018
Besteed aan doelstellingen		
Draagvlakverbreding	962.431	851.849
Belangenbehartiging	205.301	168.133
Advisering	958.258	53.925
Fondsen t.b.v. derden	537.313	492.965
Eigen molens	166.153	98.766
	2.829.457	1.665.638
Werving baten	96.054	107.845
Beheer en administratie	109.362	112.599
Som der lasten	3.034.873	1.886.082
Saldo voor financiële baten en lasten	303.301-	121.804-
Saldo financiële baten en lasten	89.517	33.215
Saldo van baten en lasten	213.784-	88.589-
Resultaatsbestemming		
Mutatie bestemde fondsen	-94.900	-45.498
Mutatie bestemde reserves	-10.334	40.000
Mutatie Continuïteitsreserve	343.411	191.781
Mutatie Reserve financiering activa	-41.674	-21.175
Mutatie Reserve doelbesteding	-410.288	-253.697
Saldo resultaatsbestemming	213.784-	88.589-

J. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Nog niet ontvangen.